

Camí Ral⁵⁴

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Agost de 2022 número 54

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons
Edita: Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura
Àngel Guimerà, 8, 08289 Copons, Anoia, Tel. 938 090 000 Fax: 938 090 013
Correu electrònic: camiral@copons.cat
Disseny i maquetat: espaiGràfic, Igualada
Dipòsit legal: B-7571-96
Tiratge: 300 exemplars

Publicació periòdica

Imatge portada: Picaporta **Foto:** Èric Alcoberro Cirera
Consell Editorial: Maria Gràcia Carreras Verdguer, Elisenda Mercadal Segura i Núria Pons Torrents
Amb la col·laboració de Teresa Muñoz Pascual i Martina Muñoz Mercadal

Sumari

- 3 Tots fem poble
- 4 La cria dels porcs i la *Festa* de la matança (segona part)
- 6 L'aportació del tèxtil als Negociants
El parlar de l'Alta Segarra
- 7 El procés fascinant de cuidar i observar els canvis
- 8 Guerra!
- 9 MeteoCopons
Mar i Cel. Teatre de fi de curs
- 10 Nadales al carrer: 2a edició
Caramelles amb frenesí
- 11 Sant Magí, el miracle de l'aigua. Exposició a la Sala Polivalent
- 12 Copons de festa!!!
- 13 Actuació de la Big Band de l'ECMMI
La Copa Anoia a Copons
- 14 Horts de Copons. Canvis a la Junta
- 15 Concert-presentació del disc de la Big Band de Copons
La Big Band de Copons a Navàs
- 16 inLoft: Residència per a artistes i allotjament turístic cultural
- 18 Els Bastoners al Desfolca't
Els Bastoners a Maçaners
- 19 Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2022
- 20 Albert Mas Garriga
- 21 I tu què ens recomanes? Teresa Comella Gilabert – Jordi Orpí Tomàs
- 22 L'enganyapastors
- 23 Microones
- 24 L'Umhe a l'esvoranc filós
- 26 Busca racons
- 27 Transports i telèfons d'interès

Els que vivim en un poble creiem, i segurament és així, que comporta molts més avantatges que inconvenients; la ruralitat, el contacte amb la natura, la tranquil·litat que s'hi respira, els nens que juguen al carrer sense patir pel trànsit, el suport entre veïns, la qualitat de vida, només per això ja val la pena viure-hi!

El veïnatge i coneixença entre les persones és molt més proper que en les ciutats i això fa que s'estableixi un vincle molt més estret que genera cohesió i sentiment de grup i pertinença; un lligam que té en comú l'estimació pel poble i el territori. Tots formem part d'una mateixa comunitat on no hi té cabuda l'aïllament ni l'anonimat com en una ciutat i on es fa més necessària la tolerància, el respecte i el suport entre les persones. Una bona mostra d'això la vàrem tenir en època d'inici de la pandèmia on, dins del marc de l'entitat Secretariat Català pel Voluntariat Social, vàrem crear un grup de voluntaris per donar recolzament i atendre les necessitats bàsiques de veïns i veïnes que no podien desplaçar-se.

Ser d'un poble també vol dir participar, col·laborar, aportar. A Copons tenim la gran sort de disposar de moltes associacions i agrupacions: l'Associació del Teatre, la Comissió de Festes, l'Associació de Geganterers i Grallers de Copons, els Bastoners de Copons, l'AFA, la Big Band, l'Associació de Regants de Copons, els voluntaris observadors de l'estació meteorològica, la recentment creada Copons in Loft i la reactivada ADF.

Tot això és signe i reflex de la riquesa cultural i de la implicació de la gent. Hi ha entitats de caire cultural, social, vinculades al centre escolar... Sense elles el poble no seria el mateix perquè li donen vida i el fan bategar culturalment i socialment.

Si ho penseu bé són moltes associacions per un territori tan petit (10 entitats i 336 habitants), això vol dir que la majoria de les persones que hi vivim som partícips de l'esdevenir diari de la comunitat a la nostra vila.

Molts de nosaltres formem part de més d'una associació col·laborant-hi amb major o menor mesura però aportant-hi el nostre granet de sorra. La dedicació, el temps i l'esforç de les persones implicades en alguna entitat són el que transforma l'entramat social i l'enriqueix. En una societat on el que predomina és el gaudi personal, l'altruisme té encara molt més valor.

Totes aquestes entitats necessiten gent per tirar endavant. No fa gaire, els geganterers, la Comissió de Festes i l'ADF van fer una crida per atraure nous integrants i totes elles tenen les seves portes obertes a tothom qui hi vulgui participar.

Aquesta és una bona oportunitat per tots els que vivim a Copons però també per a totes aquestes persones i famílies que recentment hi han vingut a viure o que hi estan vinculades a través de l'escola. Una via per integrar-se en el teixit associatiu del poble i fer coneixences. Des d'aquí us animem a participar-hi, perquè formar part d'una agrupació no tan sols significa gaudir de les activitats que promou, sinó també de la gent que en forma part.

Col·laborar i participar a través de les associacions però també aportar i solidaritzar-se amb el veïnatge. Al poble hi ha grans persones

que ajuden en el que poden; des del que cedeix un espai pels alumnes de l'escola, el que s'ofereix voluntari per fer o ajudar en un taller, els que vetllen de forma desinteressada pel subministrament d'aigua als horts, fins els que ajuden a muntar els espectacles i mai tenen un no per resposta, els que recullen les herbes que li fan nosa de davant de casa sense esperar que arribi la brigada, els que visiten el veí que viu sol, els que escombren el seu portal com s'havia fet tota la vida, els que recullen un paper, els que ens avisen de mancances o desperfectes... A tots ells i elles, el nostre agraïment.

Com es quedarien els pobles sense les entitats i sense la participació i col·laboració de les persones i els establiments? Els pobles més petits quedarien buits, plens de gent que hi resideix, sense vida, un poble pessebre. I això no ho volem ni ho voldrem mai, per això des de l'Ajuntament organitzem diverses activitats i volem fomentar la vostra participació. Restem oberts a suggeriments, voluntariats i a qualsevol aportació que ens vulgueu fer arribar.

Darrerament, els tallers per la gent més gran, el curs de cuina, les xerrades, la Mostra Hortícola, la Fira de Nadal, les obres de teatre, el curs de rebosteria, les jornades de pràctiques ADF i el procés participatiu amb els joves per decidir i dissenyar l'entorn del nou local han comptat amb força participació.

Estem contents que els establiments també s'impliquin en activitats de la Festa Major: els concerts al bar de la piscina, a Cal Turull, al restaurant La Vinya, tots ells han col·laborat organitzant alguna activitat i les empreses patrocinant d'una manera o altra també.

Col·laborar no és només participar, és també ser proactiu i no esperar a que algú ens ho solucioni tot. Si hi ha petites coses que podem solucionar nosaltres, només cal fer-les. Hem d'entendre que no sempre el nostre problema, encara que ens ho sembli, ha de ser el prioritari. L'Ajuntament està fent, ha fet i farà obres que entorpiran de vegades la normalitat viària i acústica al poble. Cal tenir paciència, de ben segur que hi haurà molèsties uns dies però al capdavant es tracta d'invertir en el nostre entorn per una millora de la gestió sostenible de la nostra vila. En definitiva, per a totes i tots.

Veïnes i veïns, tots aquests petits gests ens ajuden a millorar com a poble i com a persones.

Que tinguem una molt bona Festa Major! 🌸

Àlex, Xavi, Imma i Montse

La cria dels porcs i la Festa de la matança (segona part)

Montserrat Galí Segués

Haviem deixat a la nostra família de la masia iniciant la matança d'un porc per la casa de l'àvia Dolors. Els acompanyava la nova mestra. Ja tenien el porc mort i socarrat i tot seguit començaren a afaitar-lo amb la peladora, a rentar-lo amb aigua calenta i a polir-lo amb una pedra tosca. Un cop el porc estigué ben net, el pare va tallar-li el cap i el deixaren a la taula de l'entrada de la masia.

Després va esventrar el porc i amb cura va anar traient primer el sagí, que envolta tot el dintre, està enganxat i es va separant amb ajuda d'un ganivet. Després tragué el fetge, la melsa i finalment tot el budellam i l'estómac que col·locaren en un cubell que ràpidament la mare i la iaia van fer-se seu.

Eren les mocaderes i tenien feina llarga per fer neta tota aquella mocada, perquè del porc s'aprofita tot, fins i tot els budells. Elles van anar separant els tipus de budell i els buidaven, recollint tota la femta en un altre cubell per portar al femer. Un cop buits calia rentar-los obrint la punta del budell i fent-hi córrer aigua tèbia, per dins, varies vegades. La mestra, en veure aquest espectacle, va perdre el color i l'àvia Dolors va anar a auxiliar-la i se l'emportà a la cuina a preparar el dinar.

Un cop els budells són ben nets cal girar-los i tornar a rentar-los per dins i per fora i en acabar posar-los amb sal i llimona per acabar de fer fora la ferum. Així es conserven fins a l'hora d'omplir-los. També cal rentar molt bé el ventre. Mentre treballen les mocaderes, el matador, el pare, talla els peus del porc i els dona a netejar del tot, una bona feina que van fer la tieta Isabel i la Teresa. Després posen el porc de panxa a terra i amb la destal li va traient l'espina: fent la clenxa.

Un cop partit el porc en canal es van traient les seves parts: pernills, espatlles, llong, costelles, cansalada, carn magra,... que el Ton i els quatre cosins van deixant sobre la taula.

Quan ja està esquarterat es fa portar de nou el cap, l'obre, treu el cervell amb cura i el posa en un plat. Després va separant: la llengua, el morro, les orelles (que també necessiten una neteja extra), les galtes... L'avi, que també

Mocaderers

sap fer de matador, va observant amb atenció la feina del pare i col·labora en tot el que pot. També posa llenya al foc que han fet al pati. El fred és molt viu!

L'àvia Dolors, que ja té la caldera amb l'aigua bullint, recull la llengua, l'ossada del cap, les barres, el cor, la freixura, els ronyons i els posa a bullir a la caldera on la mare també anirà a portar-hi, un cop estigui net, el ventre. Això començarà a fer un bon brou que acabarà de donar gust a les botifarres blanques, negres... quan bullin a la caldera.

Un cop tot està net i escorxat les àvies, la mare i la tieta Isabel fan el repartiment de les carns. Cada part està destinada a coses diferents però bàsicament es fan quatre grups: el que els servirà per menjar aviat, el que es guardarà confitant-lo, la part de conservar en sal i la part que servirà per fer llonganisses seques. Tot servirà per la despesa de l'any a casa l'àvia Dolors. La tieta diu:

— *M'estimo més llonganisses que pernil, deixarem sols un pernil.* — i l'àvia Dolors s'hi avingué. I un cop acordat donaren l'última empena al dinar: un bon plat de sopa que servirà per escalfar-se, una cassola de ceba amb fetge i una gran cassola d'arròs amb costella. La tieta ja ho ha portat tot a mig fer. A l'arròs sols faltava tirar-hi l'aigua. De postres magranes, mel i mató, codonyat, carquinyolis i ratafia. El porró va amunt i avall de la taula i entre l'escalfor, el menjar i el vinet, havent dinat va començar la xerinxola.

Per començar el pare va fer present a l'oncle Ton d'un paquetet d'ossos del porc perquè els enterrés en els prats de pastura. Això ajudarà a fer créixer bona herba pels seus ramats.

Tot seguit, en Roc i en Josep van entrar amb un cabàs ple de còdols grans i donant-ne un a cadascú els van fer cantar *Els esclops d'en Pau* passant-se les pedres d'un a l'altre seguint el ritme de la cançó i en el "tripi-tripi-trap" tots havien de posar-se drets i giravoltar sobre ells mateixos, seure i començar de nou. Els petits errors feien riure a tothom.

I tots van demanar a l'avi els versos del *Tocino sandunguero*. L'avi es va fer pregar una mica però al final accedí:

Botifarres pel confit

CEDIDA PER LOURDES PUJOLS PRATDESABA

Caldera en el foc

*Un Tocino sandunguero
tot portant-lo al “matadero”
exclamava amb veu molt fina:*

*Ai qui pogués ser a Turquia,
allà on ningú no em vol!
Viuria una vida plena.
No passaria aquest dol.*

*Tinc un amo generós
que em dona menjar a desdir,
i jo golafre com soc
m'he posat com un garrí.*

*M'ha quedat la pell molt fina,
tibant, de grassa farcida.
I ara sé, quina ironia,
que de mi tot s'aprofita.*

*Amb la meva carn trinxada
en fan bona botifarra;
i dels budells, un cop nets,
fan salsitxes i espetecs.*

*De ma pell, la que és més grassa
en surt bona cansalada;
i del sagí fregidet
uns llardons ben torradets.*

*No cal parlar del llomillo
que és un gran plat de senyors;
i mes galtes a la brasa
fan somniar fins als millors.*

*Ep! La meva lllaminera
és, la reina, la primera;
i la cua cargolada
cap al brou de la mainada.*

*Del costellam i els ossets
fan fideus a la cassola;
i amb ma orella estofada
en faran gran xerinola.*

*Tan jove i gras com estic,
i sense voler sofrir,
en plena flor de l'edat:
és trist haver de morir!!!*

I tots contestaren:

I si el matem, el matem perquè és tan bo!

L'avi rebé un sonor aplaudiment. Aleshores els quatre cosins es van aixecar i es posaren en fila, s'agafaren per la cintura i s'ajupiren i un cop així van començar a caminar i anar fent el que demanava la cançó del Jan Petit que anaven dictant els de la taula. La marxa ajupits feia perdre l'equilibri i si un perdia l'equilibri arrossegava a tots els altres per terra i... rialles a dojo. Seguiren més cançons. La mestra recità un poema de l'hivern i l'àvia les absoltes del porc amb una espelma encesa:

*Celebrem els funerals
amb dinar i candela,
de la mort del nostre porc,
que és gran meravella,
entre els amics i parents
que se'l troben entre dents
sens tenir-ne pensaments
de si és mascle o femella.*

*El porc ha estat ben gras,
ben gruixut i ben rellarg.
El qui porta el cap del dol
dirà a la mestressa:
-Aquest porc s'ha mort tot sol,
que si hagués mort amb company
en tindrien per tot l'any.*

Al mig de les ovacions que tots van dedicar a l'àvia, ressonà la veu del pare dient :
—*Família, el mondongo!* —i tots desapararen taula i es posaren a la feina. Uns tallaren els trossos de carn que posaren a la màquina de trinxar que feien rodar uns altres. El pare, amb un ganivet ben esmolat, va anar traient les cornes de la cansalada que havia d'anar al mondongo. Van fent les barreges, cadascuna en un gibrell diferent, que amaniren amb sal i pebre i treballaren a consciència. L'àvia tragué els budells del remull de sal i llimona i els rentà ben nets.

Però abans d'embotir les botifarres fan els tastets de cada part en una paella, ja que al coure es nota millor el punt de sal i pebre que tenen. També tasten algun llardó que han obtingut de fer coure el sagí i guarden el llard en una olla.

Comencen per embotir les llonganisses, amb carn ben magra; les botifarres de carn on ja hi posen un trenta per cent de cansalada; després la botifarra blanca amb cansalada, papada i una mica de magra. Segueixen amb els donegals, fets

amb els budells grossos i posant-hi carn, llengua, cor, carn d'escurar el cap... I finalment la botifarra negra i la bufeta fetes amb sang, cornes, pelle-ringues, carn ensangonada... Excepte les llonganisses i les botifarres, tota la resta, ben punxada, anirà a la caldera a bullir una estona.

Menció a part mereix el confit. De bon matí, la mare, a qui li agrada molt fer el confitat, ha posat un pot al fogó amb oli, llorer, farigola i algun all, sense bullir fort, i ho deixa reposar ben infusionat. Aquest oli aromatitzat, a la tarda el barreja amb llard, ja que al posar una part d'oli, a l'hivern, no costa tant separar els talls del confit. Després tallen el llom a talls i les costelles a trossos i fan els botifarrons. Ho fregeixen, poc a poc, perquè quedin ben cuits per dins però no es cremin. Ben fregits, els va posant dins les gerres molt ben posats, vigilant que quedin pocs espais buits i finalment els cobreix bé amb el llard fos i oli barrejats, sense que en surti cap punta, i tapen molt bé la gerra. Així es podrà guardar durant tot l'any i n'aniran traient els talls que necessitin.

Els pulmons, els deixen per fer la freixura. La tripa ben neta i bullida esperarà ser ben guisada a la cassola.

La tarda passa ràpidament. Fa estona que ja és ben fosc. Tots estan cansats però es mantenen atents a tot el que falta per fer i endreçar.

El que s'ha de salar ho posen en una cistella per portar-ho cap a casa. Allà ho posaran en sal a la taula de salar on ja hi tenen un pernil, les cansalades i una part del sagí de la matança de fa quinze dies, que com la d'avui van fer a la masia. El sagí, un cop salat, es cargola i es guarda penjat a la carnera per anar posant a trossets a l'escudella.

La mestra marxa molt contenta, s'acomiada de tothom dient:

—*Ha estat una gran festa!!!* —i l'àvia Dolors, amb la que ha compartit estones a la cuina, la convida a dinar:

—*Dimarts l'esperem a menjar freixura i com que no n'ha menjat mai, podrà dir: “Bon novell sigui de bé”.*

A la masia, fins a prop de Nadal i en dies no feiners, mataran porcs. Com que se'n van engreixar vuit en total, faran vuit matances: per ells i pels qui han encomanat un porc.

Nota: La Festa de la Matança del porc era una alenada d'aire fresc en les masies i cases pairals. Es reunien parents i amics i es feia una bona feina i una bona xerinola. Els versos anotats els recitava a la matança del porc l'àvia Carme Cendrós del Gelabert.

Agraïments: a l'Albert Mas Garriga i a la Lourdes Pujols Pratdesaba per tots els seus consells i aclariments. I a la Lourdes per la fotografia de Can Coll de Sta. Eugènia de Berga, la seva casa pairal. 🌻

L'APORTACIÓ DEL TÈXTIL ALS NEGOCIANTS

Jaume Ortínez Vives

Sota Copons hi ha la llera del riu Anoia. Dic la llera perquè, a 14 de juliol del 2022, d'aigua no se n'hi veu.

El riu Anoia, ajudat pel de Sant Pere, del qual tampoc n'he vist l'aigua, passa per davant de l'edifici dels Nocs. Els "Nocs de Copons".

De Nocs n'hi havia a Jorba, Igualada, Vilanova del Camí... i a d'altres llocs de la Catalunya preindustrial. Els Nocs era el lloc on s'acabaven de tractar determinats teixits de llana: els de més gramatge i densitat.

Podríem dir que nocar és colpejar fortament la roba amb un garrot protegit per pell (com la dels "guants" dels boxejadors) perquè el teixit de llana xop d'aigua calenta s'enfeltri.

I realment s'enfeltra.

Ho fa perquè les ovelles "fabriquen" llana en lloc de pèl. L'ovella es l'únic mamífer que té escates ("escames") en lloc de pèl.

Unes escates que s'entrellacen amb d'altres escates i, encara, amb d'altres més però teixides en sentit contrari; i totes juntes fan una superfície compacta i impermeable... fins a cert punt!

La particularitat és que la fàbrica d'enfeltrar de Copons estava molt especialitzada en aquesta feina d'aconseguir un teixit apropiat per combatre fred i pluja. Per a fer-ho molt bé, en tot cas, en la mesura dels mitjans i coneixements de llavors.

L'altra particularitat de la fàbrica és que, tot i trobant-se ben a prop del riu, s'abasteix amb aigua que li arriba a la part alta de l'edifici. Així, l'aigua baixava ràpida i amb molta pressió als aparells de nocar, millorant-ne temps i rendiments.

Cal dir que fins fa un segle el propietari destinava a nocar dos de les seves cinc plantes i que, encara avui, és un edifici molt ferm.

Bona part dels teixits tractats als Nocs anaven a parar a ciutats basques i, en general, a l'Espanya humida, on operaven amb singular eficàcia des de feia anys els negociants de Copons.

Boines, abrics, roba per a vestits d'hivern, capes pluvials, etc., eren les peces confeccionades amb teixits nocats. És a dir: tot el que ha acabat essent substituït per la fantàstica vestimenta tècnica d'avui.

I d'on sortia tant de teixit com per fer anar dos Nocs?

Doncs perquè la gent va on hi ha feina. Cap al 1720 Copons tenia uns 200 habitants. I al 1780 en tenia uns 500. Un segle després, el 1880, en tenia més de 800; era ja en l'època del màxim esplendor del seus Negociants.

Un esplendor visible encara a diverses ciutats de la Península Ibèrica i que, segurament, agradaria conèixer de primera mà als coponencs inquina. ✨

EL PARLAR DE L'ALTA SEGARRA

Anna Closa Pujabet

El Carles Riera i Fonts, lingüista, preve-re, doctor en filologia catalana, llicen-ciat en farmàcia, professor universitari i rector dels Prats de Rei, Sant Pere Sallavinera i Sant Pere del Vim, entre altres parròquies, va presentar el seu nou llibre «El parlar de l'Alta Segarra» el dissabte 12 de març a la sala petita de la Sala Polivalent de Copons.

És un llibre de dialectologia molt tècnic i adreçat a professionals i estu-diosos en els camps de la història de la llengua i la cultura popular.

L'autor va començar a recollir paraules que ell no havia sentit ni utilitzat mai (ell és fill de Moià) i les va anar anotant en la seva «llibreta verda».

Alguns exemples d'aquestes paraules podrien ser: *rat-penat*, *entre-pussar*, *falsilla*...

O frases fetes com: *anar a buscar els adreçadors* (per a fer boti-farres), *ser un bon tabernacle*, *no ser bo ni per a treure el ruc d'un blat*... També ens va fer notar com una mateixa paraula té diferent pronúncia si es diu en un poble o en un altre.

Com a col·laboradors del llibre, va comptar amb el fillòleg Jaume Puig –el seu pare era de Copons i la seva mare dels Prats de Rei– i amb la Roser Solanas, matemàtica i poliglota, filla de la Manresana, que també van ser a la presentació.

Una vintena d'informants de diferents pobles de l'anomenada «Alta Segarra» (Calaf, Conill, Copons, la Manresana, Rubió...) van participar en l'ela-boració del treball, entre ells el Joan Closa i la Pepita Pujabet, de Copons.

La xerrada va ser molt amena i fàcil d'entendre i els assistents vam poder aprendre paraules i expressions noves que, tot i ser parlades molt a prop nostre, a vegades no som conscients de com sonen o del seu significat. ✨

El procés fascinant de cuidar i observar els canvis

Minis i Petits

Aquest curs, els minis i petits de l'escola de Copons, durant 5 mesos hem cuidat, documentat i observat el creixement de diferents llavors. Hem pogut gaudir d'un procés fascinant. I és que una de les teories més apassionants i alhora més controvertides dels darrers temps és, sens dubte, la de l'evolució.

Tot va començar cap al mes de febrer, quan el Carlos ens va proporcionar aglans, pinyons, auro i ametlles.

I us preguntareu, qui és el Carlos? Ell forma part de la cooperativa Aliment Humà de Copons. És una Granja i una Associació que produeixen aliments amb voluntat de transformació ambiental i social.

Un matí va venir a l'escola, amb terra i llavors extretes del seu terreny. Vam preparar diferents recipients on poder plantar totes aquestes llavors. En vam plantar unes 100 entre les quatre varietats que ja hem dit.

Era feina nostra cuidar i fer créixer!

Sembla que ens ho vam agafar amb força, ja que entre tota la canalla vam buscar el millor lloc del pati per tenir-les controlades i on poguessin tenir les qualitats necessàries per la seva evolució. En un principi necessitaven estar protegides i en un lloc on no els toqués directament el sol. És per això que les vam col·locar sota la rampa del pati de l'escola. Més endavant, quan necessitaven més sol ja les vam canviar de lloc.

Teníem una llibreta de documentació per cada espècie. La del pi pinyoner, l'ametller, l'alzina i l'auró, els futurs arbres del pinyó, l'ametlla, l'aglà i l'auró que vam plantar.

Setmanalment ho documentàvem en una graella, fent una creu depenent de com ho vèiem, en fèiem alguna petita observació i marcàvem el rec. Els primers mesos necessitaven una regada, més endavant ja ho fèiem dos cops per setmana.

De les 100 que vam plantar, algunes s'han mort durant el procés, però altres estan creixent i amb força.

Ha estat màgic poder observar el procés.

A final de curs el Carlos ens va fer una altra visita i ens va portar torretes. Aquest cop vam trasplantar els arbres perquè tinguessin més terra i aguantessin millor la calor. Durant l'estiu serà ell qui els cuidarà, i un cop tornem a començar l'escola els tornarem a tenir entre nosaltres per observar com han crescut i continuar-los cuidant fins la tardor del curs que ve que els plantarem a la seva devesa. D'aquesta manera fem un aprofitament agro-forestal tradicional per les gallines i cabres.

Ens ha agradat dur a terme aquest procés ja que creiem que ha estat un element dinamitzador de l'educació científica i ens ha apropat a conèixer i llegir la natura.

Per altra banda, amb aquest procés hem pogut sentir l'emoció d'aprendre, la il·lusió de saber, descobrir els canvis, investigar el perquè i experimentar durant aquesta gran aventura de cuidar i fer créixer. 🌸

GUERRA!

Grans

Al llarg de la història han existit moltes guerres diferents, sigui per la seva envergadura, pel seu desenvolupament o pel seu resultat. Totes són motiu per pensar i reflexionar sobre els conflictes i sobre com podem o els podríem abordar.

Els més grans de l'escola ens estàvem endinsant en l'estudi de la història del segle XX quan va esclatar la guerra d'Ucraïna. De sobte, podíem comparar amb un conflicte actual i proper el què ens explicaven els nostres avis i àvies, altres familiars i diverses fonts d'informació sobre la Guerra Civil Espanyola.

Quan preguntes als protagonistes, els fets es barregen amb les emocions i ens permeten descobrir com ha evolucionat la situació política i el benestar de les persones des del punt de vista més vivencial.

Aprendre a escoltar activament les persones properes i amb experiència ha estat un dels propòsits d'aquest treball. Ens remou i ens commou, com a en Tet, que comenta que “em sembla molt fort que el meu avi nasqués dos dies després que esclatés la guerra civil espanyola. La meva besàvia va parir escoltant trets, bombes, crits,...”.

És per aquest motiu que vam rebre la visita de la Sònia, que va fer un estudi molt detallat de com va canviar la vida del seu avi durant la guerra civil. Ens ho va explicar, i ens va fer sentir algun dels moments més impactants: vam fer sonar una alarma i va teatralitzar el moment en què un soldat feia sortir els nens i nenes de l'escola.

Aquests són alguns dels sentiments que es van activar en els alumnes:

- Quan va sonar l'alarma em vaig espantar, i si això fos a la vida real m'hagués agafat un atac de cor. TIM
- Em vaig espantar molt. Quan la Sònia ens va explicar moltes coses que van passar a la guerra civil, em vaig quedar molt impactada. SILVANA
- El que més em va impactar va ser quan la meva tieta va entrar de cop a la classe i ens va dir que havia començat la guerra i no tornaríem a veure la nostra família i cada dia hauríem d'escapar de les bombes. ARAN
- Amb el simulacre de l'alarma no em vaig espantar gaire però em va impactar perquè va entrar de cop amb la sirena i ens va començar a cridar que havíem de marxar. Vaig pensar que seria molt fort que passés aquí i ara. SIGMA
- Em vaig sentir molt trist de saber que la gent moria i marxava. DOMÈNEC
- A mi em va anar molt bé la visita de la Sònia perquè vaig reflexionar del tot. Jo quan va sonar la sirena em vaig espantar i encara més quan va entrar tota histèrica dient que ens bombardejaven. TET
- Vam intentar alliberar els nostres sentiments i reflexions sobre aquest tema a través de les paraules i el dibuix. I un cop fet, una nova convidada, l'Ana, ens va ajudar a pensar en els colors que havíem fet servir i quins no havíem ni tocat, com ara el verd. Vam ser conscients d'allò que havíem fet nosaltres mateixos deixant-nos portar.
- Jo vaig dibuixar gent marxant de casa seva i vaig fer servir colors com el gris del fum, el vermell i el taronja pel foc, el negre per les bombes i el vermell fort per l'alarma de les bombes. SIGMA
- Doncs jo volia transmetre caos i por. També desesperació. Per això vaig fer servir el color groc de les explosions, el negre de les bombes i el gris perquè és un color trist i brut. JOAQUIM
- Al meu dibuix hi vaig posar avions que tiraven bombes a l'escola i els nens i nenes sortien corrents. Vaig posar-hi color negre i marró

- perquè són els que representen la guerra, com el gris del fum. SILVANA.
- El meu dibuix és una escola on de cop se sent l'alarma de la guerra i tothom ha de sortir corrent quan cauen les bombes. Vaig fer servir el vermell, el negre i el gris perquè són els colors que jo he pensat que descriuen més una guerra. ARAN

L'Ana, que en un principi havia de venir tan sols a assessorar-nos sobre com podíem decorar un parell de vidres de l'escola, va tenir la brillant idea de relacionar aquesta activitat amb el treball que estàvem fent. I ens va regalar una gran pregunta:

Què podem fer nosaltres en resposta a aquests escenaris de guerra i desolació? Què podem aportar al món per compensar-ho?

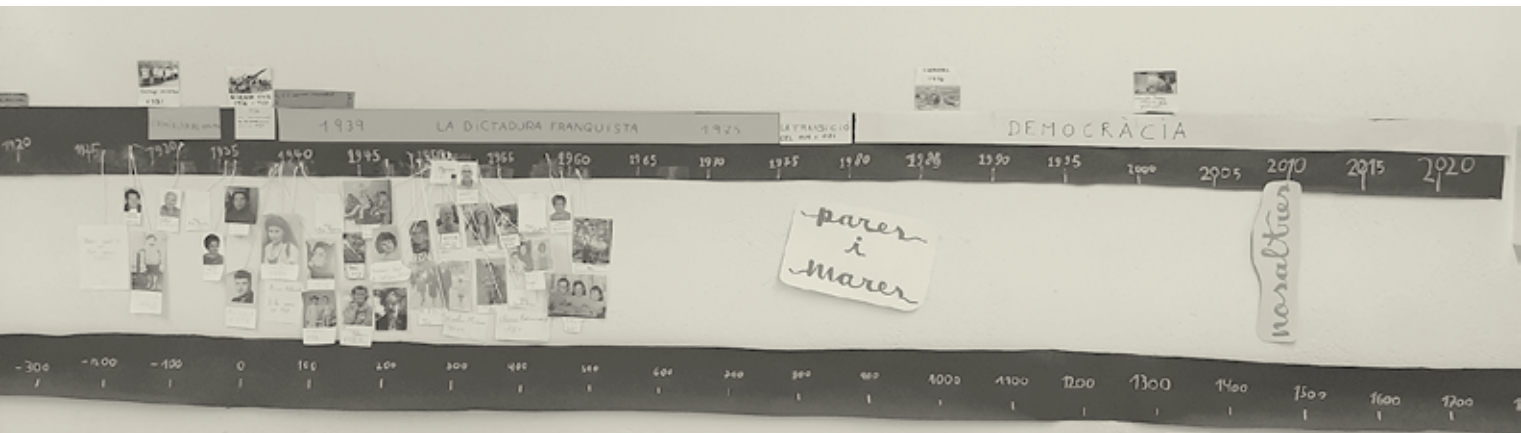
A partir d'aquí, cadascú de nosaltres ha fet la seva gran aportació al dibuix que ha quedat fixat als vidres de l'escola. En aquesta pintada hem volgut transmetre les coses que nosaltres desitgem per al món:

- Diversió i adrenalina perquè la gent se senti lliure. TIM
- Felicitat i natura perquè ens fan sentir bé. SILVANA
- Poder ser una persona amb llibertat. QUIM
- Pau i calma perquè és el que em transmeten a mi els cavalls. ARAN
- Tranquil·litat perquè fa falta. SIGMA

I ens hem preguntat com ens sentíem un cop havíem feta aquesta aportació a l'escola i al carrer.

I ens hem adonat que nosaltres sentim alegria i felicitat perquè la nostra producció podria alegrar el dia a algú, o a la gent en general, perquè els nostres dibuixos serveixen per transmetre emocions positives.

El resultat del nostre treball quedarà al vidre, però nosaltres ens emportem cap a casa el procés que, tot i que no sempre ha estat fàcil, de ben segur que ens ha fet una mica més grans com a persones. 🌸

METEOCOPONS

Anna Rodríguez Forn

L'estació meteorològica continua funcionant i gràcies a les persones observadores podem penjar a la pàgina web de l'Ajuntament de Copons tota la informació respecte les dades recollides per tal que tothom qui hi estigui interessat les pugui consultar. Les podreu trobar a la pestanya del menú “El municipi > El territori > MeteoCopons”.

Els caps de setmana han estat coberts pel voluntariat del Carlos Cobo, en Jordi Mercadal i la Montse Solé. Una vegada més: moltes gràcies!

Entre setmana, els protagonistes segueixen essent els alumnes més grans de l'escola, que aquesta segona meitat de curs han dut a terme la tasca de manera completament autònoma. No només fan un servei al poble, sinó que també treballen de manera real i significativa la mesura i l'observació dels fenòmens meteorològics i en acabat treballen les dades i les plasmen en gràfics per fer visual la informació. Tot plegat són processos i aprenentatges que ens ajuden a entendre i valorar el nostre entorn i a comunicar-ne els resultats i les conclusions.

A la primera notícia del programa de televisió escolar TVC 7 (que trobareu penjat al bloc de l'escola www.copons.cat/escola/?p=6428) el Tim i el Tet us expliquen amb detall el que fem.

Si qualsevol persona del poble està interessada en formar part d'aquest voluntariat, no ho dubteu gens! Escriuiu-nos al correu copons@copons.cat i us posarem al grup per encetar la nova temporada a partir del setembre. 🌸

Mar i Cel. Teatre de fi de curs

El passat dia 11 de juny els infants de l'escola Quatre Vents de Copons van celebrar el final de curs amb una representació teatral.

L'obra a interpretar va ser una adaptació de *Mar i Cel* d'Àngel Guimerà. Es tracta d'una tragèdia romàntica, que se situa en alta mar durant la primera meitat del segle XVII i que explica l'amor

impossible entre un pirata musulmà i una noia cristiana després de l'expulsió dels moriscos. Aquesta obra és el fruit d'un gran treball en equip de tota l'escola.

Els minis van realitzar un ball simulant l'aigua del mar, els petits de l'escola van fer un ball de pirates i els mitjans i grans van fer la interpretació de l'obra.

Era una aposta arriscada ja que el vocabulari era ric i complex però ha estat tot un repte. Malgrat els nervis i els primers moments tothom va gaudir moltíssim de l'obra. 🌸

Nadales al carrer 2a edició

Martina Muñoz Mercadal

Caramelles amb frenesí

El passat 29 de desembre va tenir lloc, per segon any consecutiu, el concert de nadales al carrer, una nova versió del tradicional concert de nadal adaptada a les restriccions de la pandèmia.

Com l'any passat, un grup de músics de la Big Band Copons vam recórrer el poble per fer arribar a tots els balcons el nostre recull de cançons nadalenques, com sempre de caire internacional: a part de les tradicionals catalanes vam interpretar-ne d'andaluses, angleses, nord-americanes i fins i tot una de veneçolana.

Per tal d'animar-nos en una nit tan freda, el públic ens va recompensar l'actuació amb aplaudiments i amb algun obsequi, i els més motivats es van posar a cantar amb nosaltres des de la seva finestra. Fins i tot en algunes cases ens vam atrevir a versionar cançons, com per exemple *Los perros en el río* quan teníem públic caní.

Tots els músics estem molt contents i agraïts per la bona resposta que ha tingut, un any més, aquesta iniciativa. Esperem poder-ho repetir! ✨

De bon dematí tot contents
ens vam despertar,
ens vam vestir corrents per
aquest dia tan especial
per a trobar-nos tots per cantar
i passar-ho genial.

Primer vam esmorzar al Ciment.
Gràcies Glòria, Paco i Jaume
per tants anys d'acollida i bon aliment.

Caramelles, ja les teníem aquí.
Que bé que ens tornaven a reunir,
després de tant i tant temps de patir,
ja tots tornàvem a gaudir.

Coronavirus no has pogut,
nosaltres no ho hem volgut,
contents vam seguir assajant
i vam sortir als carrers cantant.

Un aire de festa empenava els carrers,
la joia s'escampava,
festejava la vida el nostre país,
cantant jorns que venen, cantant la cançó,
d'un temps clar i benigne, pasqual i millor!
Cantàrem belles caramelles!
Cantàrem caramelles!
Veritable F R E N E S Í.

I tornàrem a recordar aquella mossa valenta,
encantadora, tan generosa...
Que ens ensenyà a conèixer
amb optimisme i amb alegria.
Dolors, tu ets de la família,
la nostra amiga, la nostra guia.

I anàrem cap a la part del Pirineu,
vora els serrats i arran del mar,
on un pastor i una sirena
es trobaren al bell mig del pla
i de l'amor plantaren la cabanya: l'Empordà!

I vam cantar per Ucraïna,
un bell camp groc ple de gira-sols
a sota del cel blau.
I la cistella quedà ben plena
pels que busquen la pau.

I la gent de Copons
omplí moltes finestres i balcons
i escoltaren totes aquestes cançons
i aplaudiren el grup de bastons.

Gràcies a tots per fer-ho possible. ✨

Sant Magí, el miracle de l'aigua

Exposició a la Sala Polivalent
22 i 23 de gener del 2022

Carles Muñoz Pallarès

L'any 2009 es fundà l'Associació d'Amics de Sant Magí de la Brufaganya i el seu entorn. D'aquesta manera s'establia un grup de persones que es van posar com a fita recuperar del decaïment el santuari de Sant Magí de la Brufaganya. Aquest lloc es trobava llavors en un estat ruïnós. En paraules textuais d'un dels membres de l'associació “no hi quedava res, però hi havia encara les brases de tot allò que havia sigut”: un espai de trobada, d'esbarjo, de tradicions, de natura, de fe ..., per a moltes i moltes generacions de punts molt diversos, especialment de les comarques de Tarragona, Lleida i Barcelona.

Talment com el miracle perpetuat per sant Magí fent brollar aigua de la roca viva on avui trobem les fonts del santuari, els Amics de Sant Magí de la Brufaganya i el seu entorn han reeixit el miracle de revifar aquelles brases perquè la flama del santuari de Sant Magí de la Brufaganya tornés a créixer portant-hi una nova vida, noves il·lusions, un vincle intergeneracional i, sobretot, projecció de futur.

A banda de la recuperació física dels edificis i de l'idíl·lic entorn natural, l'associació organitza i col·labora en tot tipus de propostes culturals i científiques, sempre amb una auto-exigència remarcable i un exemplar caràcter humil i acollidor. Sense desmerèixer cap de les altres iniciatives que duen a terme, no puc deixar de destacar aquí el festival de música clàssica d'estiu Nits Musicals de la Brufaganya que enguany arriba a la seva onzena edició.

Dins del projecte “Sant Magí 2020”, que commemora el 400è aniversari de l'aplec de setembre a la Brufaganya, l'Associació d'Amics de Sant Magí de la Brufaganya i el seu entorn va preparar l'exposició itinerant *Sant Magí, el miracle de l'aigua*, per a donar a conèixer, especialment allà on hi ha presència de sant Magí, aquest lloc tan especial i proper i tots els projectes que hi ha al seu redós.

Gràcies, doncs, als Amics de Sant Magí, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Copons i de la Parròquia de Santa Maria, i aprofitant l'avinentsa del cap de setmana de la festa major de Sant Sebastià 2022, l'exposició arribà a Copons, després de passar per la Llacuna, Igualada i Santa Coloma de Queralt i abans de continuar cap a Tarragona.

Els apartats de l'exposició presentaven de manera molt atractiva diferents aspectes de la vida, natura, celebracions i patrimoni de Sant Magí. En el cas de Copons l'exposició es complementà amb detalls de la tradició maginenca local i amb objectes molt significatius cedits per diverses col·leccions privades.

A la inauguració, la senyora Rita Armejach, de l'Associació d'Amics de Sant Magí, feu una glossa explicativa de tot el que s'està fent des de l'associació i una presentació oral de l'exposició en si per a facilitar-ne la posterior visita. Igualment, en Jaume Ortínez, conferenciant, en una magistral xerrada, relacionà la transhumància (de la que sant Magí n'és el patró) amb la història de la indústria tèxtil de Copons i els pobles veïns. Per la nostra part, els coponencs amfitrions vam oferir el que tenim de més preuat sobre sant Magí: els nostres *Goigs a llaor de Sant Magí, venerat al pedronet de Copons*. Aquí no tenim, com en altres llocs *maginencs*, llarga tradició coneguda, ni literatura, ni aplecs..., però els nostres goigs, amb música d'Anna Closa i lletra de les estrofes locals de Mn. Carles Riera, no deixen indiferents. I així fou: amb l'acompanyament de l'acordió i el violí del Jordi Closa i la Martina Muñoz, el nombrós públic assistent va entonar amb emoció: “oïu el qui en vós confia, sant Magí molt gloriós!”

A totes les persones que feren possible portar *Sant Magí, el miracle de l'aigua* a Copons i cediren el seu temps perquè l'acte d'inauguració fos un èxit. A totes les persones que visitaren l'exposició, els de prop i els de lluny, que no foren pocs. Gràcies, gràcies, moltes gràcies! 🌸

Copons de festa!!!

Comissió de festes

Aquest últim Nadal encara va ser complicat. Es van realitzar tant la recollida de cartes a domicili per part del Patge Faruk com la Cavalcada dels Reis d'Orient, amb un nou format derivat de la Cavalcada del 2021, deixant de banda el format digital, voltant per tots els carrers de Copons i adaptant-la a les condicions epidemiològiques del moment, que eren força complicades. Els parlaments a la façana de l'escola van lluir d'allò més i els més petits van estar amb les orelles ben parades. A veure si de cara l'any que ve ja no fa falta mantenir tant les distàncies.

Però mica en mica sembla que tot va tornant a la normalitat! Des de la Comissió de Festes de Copons estem molt contents ja que això implica recuperar els diferents actes i celebracions que fins fa pocs mesos s'havien vist molt afectats.

El Carnestoltes en va ser el punt de partida. Vam fer un sopar amb l'humorístic i divertit espectacle de la Mega Pubilla, on tots vam riure i disfrutar molt. Posteriorment es realitzà el concurs de disfresses on volem destacar la gran participació i la imaginació i creativitat dels participants. La vetllada es va tancar amb un punxadiscos i ballaruga.

Va arribar l'1 de maig amb l'esperada arrossada a la plaça. Quin arròs més bo! Vam disfrutar molt, tant del menjar com de la bona companyia.

Per iniciar aquest estiu com toca, hem pogut fer la Revetlla de Sant Joan, amb un bon àpat, coca, cava i petards ben sonants i lluminosos. Finalment, per tancar la nit, discomòbil gairebé fins a la sortida del sol.

Ara venen unes setmanes intenses de preparació de la Festa Major, que afrontem amb il·lusió i desitgem que tothom d'una manera o altra se'n faci partícip, esperant que tot allò programat tingui molt èxit. 🍀

Actuació de la Big Band de l'ECMMI

Anna Closa Pujabet

La Big Band de l'Escola Conservatori Municipal de Música d'Igualada va actuar a la Sala Polivalent de Copons el dissabte 4 de juny.

La formació, dirigida per Publio Delgado, va oferir un repertori que anava des de peces escrites per a Big Bands com ara *Contessa* de L. Niehaus o l'estàndard de jazz tan conegut com *In the Mood* (popularitzat per Glenn Miller), fins a temes de pel·lícules, com ara *The Pink Panther* (La Pantera Rosa) o *Maria de West Side Story*.

El director va anar presentant i comentant cada una de les obres amb un sentit de l'humor delicat i irònic.

L'actuació va anar a càrrec de 14 joves, la majoria d'ells tocant instruments de vent (clarinets, clarinet baix, saxòfons, trompeta i trombons), juntament amb el teclat, la bateria, les percussions, la guitarra elèctrica i el baix elèctric.

Hi va haver fragments amb improvisacions individuals on el públic va poder gaudir de les habilitats dels intèrprets.

Cal destacar la presència d'un coponenc, el Pau Orpí amb la seva trompeta.

En acabar l'actuació els músics van ser obsequiats amb un bon berenar gentilesa de l'Ajuntament de Copons.

Va ser una vetllada molt agradable i amb gran èxit de públic. 🌸

LA COPA ANOIA A COPONS

Jordi Orpí Tomàs

El dissabte 18 de juny l'Anoia Trial Academy va organitzar l'última prova de la Copa Anoia de trial.

A mitja tarda, al camp de futbol de Copons a la vora del riu, una colla de nois i noies, alumnes de l'escola de trial, es van trobar per poder practicar aquest esport i gaudir de diferents zones que van marcar voluntaris i aficionats en aquest esport.

És una prova participativa i no competitiva formada per diferents nivells de dificultat. Cada zona té una entrada i una sortida i a dintre hi ha unes fletxes, anomenades portes (que són els obstacles que han de superar) i indiquen per on ha de passar cada corredor. El nivell depèn del color de les portes.

La setmana anterior es va desbrossar tota la zona per fer-la més còmoda i alhora poder practicar aquest esport tot l'estiu.

Després de la jornada l'Ajuntament de Copons va obsequiar tots els participants amb un bon berenar i la típica síndria no hi va poder faltar. 🌸

Horts de Copons Canvis a la Junta

Mercè Muns Botinas

El febrer d'aquest any, Alex Prehn, alcalde i vocal de la Junta, i Francina Cirera, presidenta, varen dimitir per raons personals. Tal com estableixen els Estatuts de l'Associació, la vacant de la presidència l'havia de cobrir el vicepresident o la persona de més edat de la Junta i totes dues condicions les reunia Jaume Gudayol Bassa, que va assumir la presidència. Per part de l'Ajuntament es va proposar com a vocal a Imma Lloró Torrents i pel càrrec vacant de vicepresidenta es va proposar a la Laia Fitó Parera, responnent a un dels objectius de la Junta: donar pas a noves generacions. Esperem que aquests nomenaments puguin ser ratificats amb les votacions dels socis a l'Assemblea General convocada pel 16 de juliol.

fer ús de l'aigua de la bassa del mig sempre que es mantingui en un 80% de la seva capacitat. Els horts de Copons són un patrimoni del qual podem estar orgullosos i amb la col·laboració dels socis i de l'Ajuntament, pretenem aconseguir que es mantingui i sempre que sigui possible, es millori tot mantenint la seva essència com a espai de cultiu i evitant l'abandonament i la degradació.

La documentació de l'Associació en aquests moments és la següent:

- Estatuts elaborats l'any 2012, quan la presidenta era la Lourdes Pujols i el secretari en Manel Sugranyes.
- Fitxes de socis.
- El logo de l'Associació.
- Reglament de règim intern.
- Conveni amb l'Ajuntament
- Cens d'hortolans.
- Delegació del vot.
- Mapes detallats dels horts.
- Model de contracte de cessió entre el propietari de l'hort i la persona que el cultiva, que es pot adaptar en el redactat als acords i vigència que estableixin ambdues parts.
- Una assegurança de responsabilitat civil.
- Conveni amb Acatcor.

Activitats realitzades enguany

- L'Associació va guanyar el concurs d'arbres de Nadal que va convocar l'Ajuntament el Nadal de 2021. Les persones que hi varen participar van poder gaudir d'una visita guiada al castell de Montsonís i un bon dinar al restaurant-botiga del poble aquest passat 5 de febrer.
- A causa del confinament ocasionat per la Covid, no s'havia pogut fer l'acte d'agraïment per la col·laboració voluntària dels socis en la neteja de la bassa del mig. Tampoc s'havien pogut agrair les tasques de paleta i manobre per refer el mur a l'hort del Josep Lloró Lloró i el rec, que aquesta primavera ha acabat la brigada de l'Ajuntament. Així doncs, el 28 de maig d'enguany es va convocar a tots els participants a un esmorzar de graellada que es va fer al jardí d'en Jaume Riba.
- Malauradament, i com ja va sent tònica habitual, estem tenint una primavera/estiu amb molta sequera. Al maig la bassa de dalt estava a un nivell molt baix i per aquesta raó el dia 19 ja van haver de començar les restriccions d'aigua (es donava els dilluns, dimecres, divendres i dissabtes de 8 a 13 hores).

Agraïm la comprensió i col·laboració a tots els socis i sòcies. Com a junta estem oberts a idees i propostes que ens podeu fer arribar i a propiciar el relleu generacional que considerem tan necessari. ✿

Documents que confereixen entitat pròpia a l'Associació dels Horts de Copons

Amb les idees i l'empenta que ens va deixar l'expresidenta, Francina Cirera, la col·laboració de l'Ajuntament i de Marc Talavera i Marta Ferrer d'Eixarcolant, vàrem continuar elaborant la documentació que ens havíem proposat com a objectiu. Amb la voluntat de deixar per escrit el que ja es portava anys fent, vàrem posar èmfasi en el reglament de règim intern i el conveni amb l'Ajuntament. L'Associació va aconseguir una millora gràcies a la proposta de l'Ajuntament d'assumir les despeses de llum i manteniment de la bomba de la bassa del mig. També es va concretar que, tal com estableix el pla de prevenció d'incendis de Copons, es pot

Concert-presentació del disc de la Big Band de Copons

Jordi Closa Franquet

El dissabte 2 d'abril a les set de la tarda, la Big Band tornava a pujar a l'escenari de la sala polivalent de Copons però aquesta vegada per fer-ne el concert-presentació del seu primer disc gravat en estudi.

El nou disc inclou dotze temes d'estils diferents com ara cançons populars catalanes, jazz tradicional, cançons d'autor català i també un tema propi amb lletra i música local.

En el concert hi varen participar tots els membres de la banda actual i també en alguns temes van col·laborar-hi exmembres de la banda.

L'assistència va ser nombrosa tant de veïns i veïnes del poble com de gent de fora del municipi que van disfrutar de l'hora i mitja de concert.

Un cop finalitzat el concert es va posar a la venda el disc anomenat *Divendres*, nom que fa referència al dia de la setmana que la banda es troba per assajar.

Si alguna persona no va poder adquirir el disc aquell dia, pot aconseguir-lo passant per l'ajuntament.

Una vegada més, volem donar les gràcies a l'Ajuntament de Copons i a la Diputació de Barcelona que fan que aquest projecte sigui una realitat. 🌸

LA BIG BAND DE COPONS A NAVÀS

Jordi Closa Franquet

El divendres 1 de juliol al vespre, la Big Band de Copons va ser convidada a participar en els actes de final de curs de l'Escola de Música de Navàs que es van celebrar al Parc de l'Alzineta d'aquesta població del Bages.

La banda de Copons va oferir al públic assistent el seu repertori musical i a més va estrenar l'última peça, *Misirlou*, cançó tradicional grega que va ser molt aplaudida pels assistents. Amb aquest concert, la Big Band dona per acabat aquest curs per fer un parèntesi estiuenc i tornar amb energia la propera temporada. 🌸

inLoft: Residència per a artistes i allotjament turístic cultural

Ricard Espelt Rodrigo

Des del darrer Camí Ral, en el qual us vàrem resumir les activitats que havíem fet a inLoft en els primers mesos d'activitat, hi ha hagut novetats importants que volem compartir. Una de les principals és que tenim una nova pàgina web que permet articular tota l'activitat de l'Associació: www.inloft.cat. Com gairebé sempre, un web és un exercici permanent de treball i desenvolupament, però creiem que és una bona guia per saber d'on surt el projecte, amb què i com contribueix a la cultura i a la recerca, quines activitats promou i com es pot seguir l'agenda i contactar amb l'equip.

A més, tenim una altra novetat rellevant: a partir d'ara, en períodes on no hi hagi activitat cultural, es podrà llogar l'espai del loft per gaudir d'una estada a Copons i, alhora, contribuir a la sostenibilitat de la iniciativa. Aquest és un rept important i que ens agradaria aconseguir sense variar l'essència d'inLoft: oferir residència gratuïta a artistes i investigadores que, a través de la seva feina, contribueixen a l'art i el coneixement contemporanis.

Al mateix temps, hem començat a oferir immersions artesanes dissenyades a mida que anirem incorporant a la proposta d'allotjament perquè, si es vol, les persones que vinguin al loft puguin complementar la seva estada amb una experiència artesana. A la pàgina web teniu més informació sobre com fer les reserves de l'espai i de les immersions artesanes que, a poc a poc, anirem ampliant.

Com sempre, us convidem a proposar idees, amb l'objectiu que l'espai us pugui ser útil.

Darreres residències i activitats

Vàrem finalitzar l'article del darrer butlletí explicant-vos *Nit de Pedra Seca*, un projecte fotogràfic que reivindica i posa en valor els marges, les barraques de vinya, les cabanes de volta, els pous, els forns, les basses... construccions de pedra seca que ens envolten i s'integren harmònicament en l'entorn. En aquesta nova edició de Camí Ral compartim una fotografia de l'exposició de la desena edició del festival

Exposició de la desena edició del festival internacional de fotografia FineArt 2022

internacional de fotografia *FineArt 2022*, que es va celebrar a Igualada del 25 de febrer al 20 de març d'enguany. L'exposició *Nit de Pedra Seca* va ser seleccionada com una de les deu més destacades del festival. Actualment, amb la Francina Cirera, estem elaborant una publicació molt especial que inclou les fotografies de l'exposició i unes entrevistes que estem realitzant a persones expertes en l'àmbit de la pedra seca i l'art.

De cara a la propera edició del festival *FineArt 2023*, ens fa il·lusió avançar-vos que treballarem en una nova exposició amb la fotògrafa Iris Muñoz, resident a Copons, amb un projecte sobre la maternitat i el món rural.

Valentina & The Electric Post

La Valentina Risi i l'Ildefons Alonso, Valentina & The Electric Post, van estar de residència a inLoft per compondre noves melodies impregnades de sons electrònics i de les pregàries descarades de *trip-pop* d'aquest duet resident al Konvent de Cal Rosal. Vàrem presentar els resultats de l'estada en format microconcert el diumenge 23 de gener.

Taller de cuir amb Olga Lubochka

En el marc del projecte Anòia en Transició, el dissabte 12 de febrer, a l'espai atelier d'inLoft, va tenir lloc un taller de cuir dirigit i acompanyat per l'Olga Lubochka, artesana i artista del cuir i docent a l'Escola Gaspar Camps d'Igualada. Les persones assistents van donar forma a una bossa artesanal feta amb cuir reciclat que dialogava amb l'entorn natural de Copons.

Valentina & The Electric Post

Taller de cuir amb Olga Lubochka

Taller enFANGat amb Assumpta Codina

El dissabte 2 d'abril, també a l'espai de l'atelier, es va realitzar una experiència immersiva de ceràmica i natura que portava el títol d'enFANGat i que va ser conduït per l'artesana de Sant Martí de Tous, Assumpta Codina. Una jornada preciosa, amb connexió amb l'entorn natural de Copons i que va donar com a resultat unes peces de ceràmica molt boniques.

L'altre món rural amb Rosa Cerarols

El dissabte 9 d'abril, a les 6 de la tarda, a la Sala Polivalent, es va celebrar un debat a partir d'una pregunta provocadora: «Incorporem l'agroecologia i el cooperativisme als horts? Interseccions per a promoure un altre món rural». Un espai de diàleg sorgit a partir de la publicació del llibre *L'altre món rural. Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*, editat per Rosa Cerarols i Joan Nogué i publicat per l'editorial Tigre de Paper. A més de la Rosa Cerarols, van participar a la jornada Federica Ravera, Marc Talavera, Ricard Espelt i Ton Lloret que, assistent a l'esdeveniment, es va sumar al debat posterior. Totes elles han participat en la redacció del llibre. L'acte es va organitzar conjuntament amb el Col·lectiu Eixarcolant i amb la col·laboració de l'Associació Horts de Copons i l'Ajuntament de Copons.

Zulabard

La transició de l'abril al maig a inLoft va ser brutal gràcies a la residència de Zulabard, el projecte musical de Ruben Campo. Durant dues setmanes, el loft es va convertir en espai de

Taller enFANGat

L'altre món rural amb Rosa Cerarols

Recerca en moviments feministes i cooperativisme de plataforma

gravació de cinc de les noves cançons del nou disc del músic barceloní, del qual se'n preveu la publicació a finals d'aquest any. Prèviament, Zulabard ha publicat *Late To Wait* (2018) i *The Year Of Light* (2020). A la residència a inLoft, que es va cloure amb un extraordinari concert, el van acompanyar el músic i productor islandès Árni Guðjónsson i el bateria resident a Copons i membre de Marialluïsa, Pol Mitjans.

Recerca en moviments feministes i cooperativisme de plataforma

Els moviments feministes i el cooperativisme de plataforma són elements fonamentals per al desenvolupament social, econòmic i polític d'una societat democràtica i inclusiva al segle XXI. Les investigadores de l'Internet Interdisciplinary Institute de la Universitat Oberta de Catalunya (IN3), Vera Vidal i Tayrine Dias, expertes en aquests àmbits, van estar treballant en la conclusió de les seves tesis doctorals del 23 al 31 de maig a inLoft.

Taller Deixem empremta de tintures naturals amb Ana Párraga

L'artesana resident a Copons Ana Párraga, especialitzada en tècniques de tintures naturals, va oferir el 18 de juny una immersió en la tècnica d'estampació botànica en matèries cel·lulòsiques a través del seu projecte Rojo Tierra. L'experiència «Deixem empremta» va permetre seguir tot el recorregut creatiu de l'estampació botànica: Iniciant el procés a través del mordenat del teixit a tintar. Seguint amb la recollecció de plantes tintòries de l'entorn, la preparació de les plantes per a l'estampació i el posicionament

Taller Deixem empremta de tintures naturals

Les pirates de secà

de les plantes. I finalitzant amb el disseny de l'estampació. El resultat del procés mostra l'excel·lència del domini tècnic de l'Ana.

Les pirates de secà

La Companyia de teatre infantil Sgratta, que està en procés de creació d'un nou espectacle titulat *Les pirates de secà*, va fer dues estades a inLoft en els mesos de maig i juny. Durant la residència, la Mònica Torra, de Sant Martí de Tous, i la Clara Gavalrà, d'Avinyó, van poder treballar en profunditat en el desenvolupament del guió i els assajos de l'obra. Cap a la tardor, les tindrem de nou a Copons per oferir-nos una representació.

Residència musical de Mau Boada, Estel Boada i Joan Colomo

Mau Boada, Estel Boada i Joan Colomo van protagonitzar tres intensos dies de residència a inLoft, en el mes de juny, per compondre i enregistrar noves peces. Els tres músics tenen els seus propis projectes, però s'han trobat en aquesta ocasió per treballar conjuntament. A partir d'ara comença un procés de producció que culminarà més endavant en una presentació del resultat a Copons.

Exposició L'art de la picardia, d'Oriol Balcells

L'exposició *L'art de la picardia*, resultat d'un procés creatiu de l'Oriol Balcells, un jove de dinou anys, creatiu i codirector del Campus Esportiu Copons i estudiant de Publicitat, Relacions Públiques i Màrqueting a la Universitat de Barcelona, es va exposar a la Sala Polivalent

IN LOFT

Residència musical de Mau Boada, Estel Boada i Joan Colomo

Exposició L'art de la picardia, d'Oriol Balcells

de Copons el 19 de juny i durant tres setmanes més a l'espai d'inLoft. L'exposició constava de tretze frases, tretze obres d'art, que comunicaven els aspectes diferenciadors del Campus. Una exposició basada en l'art de la picardia, l'art de saber arribar al públic esquivant el mur de la saturació publicitària.

Taller de dansa comunitària Copons balla!

En el moment de tancar aquest article hem programat un taller de dansa: Copons balla!, una iniciativa per posar en marxa un procés de creació comunitària. Conceptualitzat per Median T la Danza com un procés intensiu que permetrà a les persones participants gaudir d'una experiència artística completa (no és necessari tenir bagatge artístic previ). Al mateix temps, es podrà aprofundir en les relacions amb altres persones i explorar els llenguatges escènics com una possibilitat d'expressió col·lectiva. Durant el taller, es treballaran les habilitats personals i socials de les participants, així com les relacions i xarxes que s'estableixen, des d'una perspectiva inclusiva, crítica i feminista.

Volem tancar aquest text amb un GRÀCIES en majúscules als i a les artistes que han escollit Copons com a entorn de creació i a totes les persones (al voltant de tres-centes) que heu assistit a les activitats, per animar-nos i donar sentit a inLoft, per ajudar a difondre el projecte i per tot allò que vindrà i ara no sabem identificar. 🌸

Els bastoners al Desfolca't

Teresa Múnera Pascual

Després de dos anys de pausa obligada per la pandèmia, els Bastoners de Copons varen tornar a Calaf a participar en els actes del Desfolca't, més concretament en la matinal de cultura popular on compartiren cartell amb els Geganterers de Calaf.

La intensa calor que feia aquell dissabte 18 de juny no va impedir les ganes de ballar del grup, que va oferir tots els seus balls fent una rua pel mercat de Calaf, posant música, ritme i ambient a la festa. ✿

ELS BASTONERS A MAÇANERS

Teresa Múnera Pascual

Els Bastoners de Copons teníem moltes ganes de tornar a participar en la Trobada d'Acordionistes de Maçaners, que després de dos anys d'aturada forçada per la Covid-19 va reaparèixer amb més força i il·lusió que mai.

Maçaners és un petit poble del Berguedà proper a Saldes i situat als peus de la popular muntanya del Pedraforca que el segon cap de setmana de juliol s'omple de música i de gent vinguda de diferents parts de Catalunya que fa encara més bonic i acollidor aquest petit municipi.

Enguany els Bastoners de Copons teníem doble actuació: al migdia érem els encarregats de conduir a la gent cap a les diferents eres del poble on s'oferia una mostra de música tradicional popular amb l'acordió com a instrument protagonista.

Abans d'iniciar aquest recorregut per les eres del poble, a la plaça de l'església, es va fer la inauguració de l'escultura de l'acordionista per agrair a totes les persones que toquen aquest instrument o bé hi tenen alguna relació propera i que fan possible aquesta trobada que ja fa 37 anys que se celebra.

Els bastoners vàrem fer un ball després dels parlaments i es va donar per començat el seguici fins a la primera era.

A la tarda vàrem oferir ininterrompudament tots els nostres balls a la plaça de l'església rodejats i acompanyats pel nombrós públic assistent que ens hi esperava.

Va ser una jornada intensa però molt gratificant i positiva pel grup que ja espera tornar-hi! ✿

Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2022

GENER	05 Cavalcada de Reis 22 Exposició “Sant Magí. El miracle de l'aigua” a la sala polivalent. Inauguració i xerrada “Les carrerades i les escates” a càrrec de Jaume Ortínez 23 Missa de Festa Major i cant dels “Goigs a llaor de Sant Sebastià”. Copons de Festa reparteix crespelles per encàrrec 23 Copons inLoft: Microconcert - vermut amb Valentina & The Electric Post
FEBRER	12 Taller monogràfic d'artesanía en cuir a càrrec d'Olga Lubochka, a l'espai taller de Copons inLoft, organitzat per Anoia en Transició 12 Representació de “La farmaciola del malalt imaginari” de Terra Teatre, a la sala polivalent 16 Vellea Activa, tallers i xerrades per la gent gran: Iniciació a l'ús del mòbil, a la sala petita de la sala polivalent 24 Escola: Pregó i rua de carnaval. Judici del Carnestoltes al pati de l'escola 25 Copons inLoft: Exposició “Nit de Pedra Seca” al Celler de l'Antic Sindicat de Vinyaters d'Igualada, en el marc del FineArt 26 Copons de Festa: Carnaval amb sopar, concurs de disfresses, actuació de la Megapubilla i DJ Tonyboy, a la sala polivalent
MARÇ	04 Taller “Fem sabó amb oli reciclat” impartit per Glòria Fustero, a la sala polivalent 10 Plantada de llavors herbàcies autòctones a la vora del riu, a la Font de la Vila, amb la col·laboració de l'Escola Quatre Vents 12 Presentació del llibre “El parlar de l'Alta Segarra” de Mn. Carles Riera, a la sala polivalent 20 Copons inLoft: Microconcert Ubaldo 26 Inauguració del bar Cal Turull, el racó de Copons 27 ADF Copons: Pràctica de crema controlada i esmorzar, al cementiri
ABRIL	02 Concert de presentació del disc de la Big Band “Divendres”, a la sala polivalent 02 Copons inLoft: “enFANGat”, experiència immersiva de ceràmica i natura a càrrec d'Assumpta Codina, a l'atelier del carrer Raval 09 Presentació del llibre “L'altre món rural. Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana” editat per Rosa Cerarols i Joan Nogué i publicat per l'editorial Tigre de Paper 24 Caramelles 30 Presentació del llibre “De carlinades per la Segarra històrica. Descobrint els escenaris de mig segle de violència” amb l'autor Jaume Moya Matas a la sala polivalent
MAIG	01 Copons de Festa: Arrossada popular a la plaça 05 Copons inLoft: Microconcert de Zulabard 06 Escola i ADF: Neteja del corredor verd i riera de Sant Pere en motiu del dia mundial “Let's clean Europe” 07 Copons inLoft: Microconcert de noves composicions de Zulabard 07 Espectacle teatral “Si això és un cavall” de Maurici Biosca, a la sala polivalent 21 Presentació del projecte definitiu de l'espai jove i pluja d'idees per dissenyar-ne l'entorn. Sessió participativa per joves de 14 a 25 anys al camp de futbol
JUNY	04 Concert de la Big Band de l'ECMMI, Escola Conservatori Municipal de Música d'Igualada, a la sala polivalent 09 Taller introductori a la rebosteria a càrrec de Josep Lloró Forn 10 Presentació del nou arxiu municipal a càrrec de l'arxiver Joan Montblanc, al magatzem municipal 15 Distribució del fulletó sobre l'actualitat municipal “l'informatiu” número 4 18 Copons inLoft: Deixem empremta. Experiència immersiva Tintures i Natura amb Ana Párraga a l'atelier del carrer Raval 18 Anoia Trial: Copa Anoia Copons al camp de futbol 18 Els Bastoners de Copons participen a la matinal de cultura popular del Desfolca't de Calaf 19 Copons inLoft: Exposició “L'art de la picardia”, tretze frases de l'Oriol Balcells comunicant els aspectes diferenciadors del Campus Esportiu Copons 24 Copons de Festa: Revetlla de Sant Joan amb sopar i disco mòbil, a costat del poliesportiu 24 Obertura de les piscines municipals 27 Cuina sense pares!, activitat per joves entre 14 i 18 anys a l'Escola Quatre Vents 29 Finalitza el taller d'ús del mòbil que es realitzava els dimecres a la sala petita de la sala polivalent 30 Taller de rebosteria

Albert Mas Garriga

Montserrat Galí Segués

CEDIDA PER ALBERT MAS GARRIGA

Va néixer a Copons l'any 1944, fill d'en Ramón i la Vicenta.
Va anar a l'Escola de Copons i després intern als Escolapis d'Igualada fins als 13 anys. Dels 13 als 15 va estudiar a l'Acadèmia Cots d'Igualada.
Aviat es va enamorar de la Ma Carme Prats. Van festejar set anys i es van casar. Des d'aleshores sempre junts.

L'Albert és granger, cansalader, estanquer, botiguer (a l'Estanc s'hi havia pogut comprar de tot: espardenyes, calces, mitges, calçotets, plats, olles, postals, vi...), afeccionat al cinema i com molts ja sabeu, sap fer bones sangries.

Avui ens explica la seva experiència com a granger de porcs i cria de truges per millorar-ne la raça. Moltes hores entre porcs! D'això n'és un expert, un savi, en sap un munt.

Algunes coses dels porcs: Són intel·ligents i es poden entrenar per fer tasques i trucs i de mascotes de casa.

Tenen un sentit d'olfacte molt desenvolupat, fins poden trobar tòfona sota terra. Els estímuls auditius els usen com a mitjà de comunicació. Transmeten estímuls i alarmes als altres porcs no només amb senyals auditius sinó que també amb feromones. El reconeixement entre la truja i els seus garrins es fa mitjançant senyals vocals i olfactoris.

Tradicionalment es diu que "d'un porc s'aprofita tot". És cert i té un paper fonamental dins la cultura catalana. Forma part de moltes festes i dels plats i les especialitats culinàries de tot Catalunya. Per una banda, per la facilitat que suposa la cria i l'engreix d'aquest animal i, per l'altra, per raons religioses ja que el porc és un aliment prohibit per les dues altres religions d'Occident: el judaisme i l'islam. Aquest animal es convertí en símbol alimentari del cristianisme. A escala mundial, l'any 2001, la població de porcs arribava gairebé als 885 milions.

L'Albert amb el seu avi, el seu germà Joan i el seu cosí passejant els porcs pel carrer de dalt.

El que ens explica l'Albert

Els primers porcs que vaig veure a casa eren al carrer de dalt, a casa la Marió, que en diuen a cal Tabola. Allà l'avi hi tenia uns quants porcs i com que en aquell temps els menjars que se'ls donava no eren equilibrats i sense vitamines, ja que només se'ls donava l'ordi i blat de moro, aleshores molts porcs tenien dolor i els trèiem cada dia a prendre el sol pel carrer i els donàvem oli de fetge de bacallà.

Quan jo tenia uns quatre anys, per matar-los ho fèiem al carrer, davant de la botiga. Després ho vàrem fer al carrer de dalt.

Venia l'agutzil i els matadors. De matadors n'hi van haver tres: l'Arnau, el pare del Pere de la Roquera i el Pere. Matàvem el porc i el portàvem a casa a l'obrador, sobre una taula de marbre, i allí l'especejàvem i distribuïem cada tipus de carn per fer cada cosa. Jo era una canalla, però, perquè ens passessin les manies, també pastàvem l'amanit de botifarra negra i botifarra blanca.

Per trinxar el tall fèiem servir una màquina de trinxar amb una "manivela" (maneta) molt gran, d'uns vuitanta centímetres de diàmetre. Més tard ja van venir les elèctriques.

Després van plegar els "matarifers" i ho vam haver de fer nosaltres. Només venia el Ceferino, que ens ajudava a aguantar-lo, i cap allà el 1988 o 90 ja no ens van autoritzar a matar a Copons i havíem de portar-lo a matar a l'escorxador d'Igualada.

Matàvem dos porcs per setmana. Del porc del dilluns en fèiem coses de penjar o guardar i el del dijous era més per tall. Després va plegar l'escorxador d'Igualada i llavors ens els portaven de Sant Joan de Torruella, que ho van fer durant més de 20 anys.

A casa sempre n'hi va haver, de porcs. Al carrer de dalt fins l'any 1990, quan van fer la granja de la carretera de Calaf i els vàrem traslladar.

Les verres

A la granja fèiem mares per a altres granges i també criàvem els porcs fins que havien d'anar a l'escorxador. La producció que se'n feia se la quedava Guissona.

Un pic tota la garrinada ja pesaven entre 90 i 100 quilos venia un veterinari de Guissona que mirava els garrins i triava les verres que servien per mare:

havien de tenir un mínim de dotze mamelles, que no fossin cegues, les cames rectes, amples de darrere... Amb això es feia una selecció per tal de millorar la raça. Les marcava i deia: —"Aquestes per mares"- i les altres, amb tots els porcs mascles, anaven cap a l'escorxador.

El veterinari deia: —"Avui n'hi ha 30 que poden ser bones mares, seran per aquestes granges"- d'una llista que tenia, i les passava a buscar un camió de Guissona i les repartia a les granges que tocava. Hi havia granges que les feien pasturar o qui les tenia en corts.

Alimentació

A les verres se les alimenta de forma diferent que als garrins.

Abans, a pagès, se'ls donava tercers (pellofa de blat), ordi i verd com cols, peles de patata... i les verres es feien molt grasses. A les mares lactants se'ls donava farina d'alfals, ordi i verd. Això quan en tens pocs es pot fer, però quan n'hi ha molts no ho pots fer.

Nosaltres compràvem l'ordi als pagesos de Copons i el blat de moro a Calaf i ens ho trinxaven en el molí del Closa (Semiano). Per millorar la carn hi afegíem 25 Kg de farina de gla, que feia molt bona olor i era greixosa, per cada 500 kg de barreja de cereals.

Quan vam començar a donar pinso, ja et deien per a què servia cada un i hi havia varies fórmules. Ara s'ha simplificat. Sols hi ha pinso per mares (el mateix per gestants i lactants) i el pinso per engreix. El garrinet pren un pinso que porta molta llet.

L'alimentació influeix en el gust. Hi ha l'engreixador que fa un nombre limitat, petit, o treballa per una casa amb més categoria, i aleshores fan fer fórmules de pinso especial, més riques i més cares.

Els garrins ara s'engreixen amb "tolva" (tremuja) que reparteix pinso a les menjadores de cada cort i mengen sempre el que volen.

Amb les truges és diferent, jo ho vaig fer en gàbies. La truja menjava a la seva menjadora i hi posaves la dosi que havia de menjar aquella truja, depenent de si estava grassa o no. Preparaves les dosis per a cada truja i el menjar els queia, al tibar una palanca, a totes alhora.

Ara es tenen sense gàbies i porten un xip a l'orella. Es fiquen a una gàbia per menjar i el xip indica la dosi d'acord amb la truja que ha entrat.

I tu què ens recomanes?

Montserrat Serra Piñón

Teresa Comella Gilabert

Un llibre per llegir: A mi un llibre que m'ha marcat per sempre més és *Los Pilares de la Tierra* de Ken Follett. És el millor llibre que he llegit mai i a més em va acompanyar quan vaig tenir l'accident de moto que vaig haver d'estar postrada com tres mesos i quan el vaig acabar vaig passar un dol, cosa que sempre em passa quan m'agrada un llibre. Dels darrers que he llegit, doncs uns de la mateixa autora: *El tiempo entre costuras* i *Sira* de María Dueñas. Em van agradar molt.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé: Per mi la pel·lícula "de toda la vida" és *Lo que el viento se llevó*. L'he vist com... vuit o nou vegades. De fet, quan era petita estava malalta, la meva tieta Conxita me la va deixar veure en vídeo i no sabíem ben bé com anava l'aparell ja que era el principi dels vídeos i la vaig veure en blanc i negre i resulta que quan estava acabant la peli, que dura unes quatre hores, vaig descobrir on estava el botó per veure-la en color i la vaig tornar a veure tota en color. Em vaig tirar vuit hores de pel·lícula... I més actuals *El diario de Noa*. Ja et dic, més que per passar-ho bé m'agraden les de plorar.

Música per escoltar: Jo tinc un problema amb la música. No puc aguantar sons aguts,

per això m'agrada molt Dire Straits, Lou Reed... Tenen una veu molt, molt greu.

Un viatge per recordar: Quan vàrem anar a Egipte amb la família. Va ser tan xulo!! Em va encantar. Era el somni de la meua vida anar-hi i realment va ser fantàstic. Hi tornaria.

Un viatge pendent: Ufff... Jo diria que al Machu Pichu al Perú. És l'altre gran viatge pendent que tinc per fer. Tot i que en tinc molts i no tindria prou vides per anar-hi!

Un hobby per desconnectar: La veritat és que en tinc molts. Com més desconnecto ara és amb audiollibres. Mentre els escolto aprofito per restaurar, també m'agrada molt fer arranjaments florals... i passejar per la natura. Tot això ho puc fer amb audiollibres.

Un plat per assaborir: M'encanta la sopa de ceba ben feta i també la truita d'escarxofes.

El teu racó preferit de Copons: A part del Gorg de Nafre, un altre lloc que m'agrada és la font de la Canal. Allà desconnectes totalment. Moltes vegades vaig a llegir allà. Un altre lloc és el camí de la Serra del ciment fins baixar pels ponts del Lloret. Abans d'arribar-hi hi ha unes roques enormes i des d'allà veus tota la fondalada i és una passada, m'encanta. ✿

Jordi Orpí Tomàs

Un llibre per llegir: *Viure cada segon* de Lance Armstrong, tot i que després es va saber que s'havia dopat va ser un exemple de superació a l'haver passat tres càncers.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé: *Torrente*, crec que és un reflex una mica exagerat de l'Espanya en què vivim.

Música per escoltar: M'agrada la música dels anys 90, sobretot l'espanyola i la catalana. També m'agrada la música màquina.

Un viatge per recordar: Baviera, en concret el Castell de Neuchwanstein, també li diuen el castell del Rei Boig. És una construcció molt ferma i pensada per durar molt de temps.

Un viatge pendent: Els Estats Units. Tot i que és un país molt gran, sobretot m'agradaria visitar Las Vegas, el Grand Canyon i alguna ciutat de «l'Amèrica Profunda».

Un hobby per desconnectar: Anar amb alguna de les moltes bicicletes que tinc. Si pogués, hi aniria cada dia...

Un plat per assaborir: Un plat que m'agrada molt és l'espatlla de xai al forn i de postres la *crostata italiana*.

El teu racó preferit de Copons: La Font de Sant Joan. És una font de clot que es troba pujant pel Camí de la M, en direcció a Cal Manset. Fa anys que està seca, però l'he vist plena d'aigua amb alguna salamandra a dintre. ✿

Els mascles

Les verres abans les feien anar amb mascles, però ara es fa inseminació, és moda. Ara es compra semen: tantes dosis de Duroc, tantes de Landrace...

Hi ha granges de mascles per obtenir semen. Les races: Landrace, Blanc belga, Pietrain, Yorkshire, Duroc... són races mil·lorades genèticament, originaries de Nord-Amèrica i Europa i creixen amb facilitat i produeixen menys greix.

Es treballa amb mares híbrides, creuant dues races.

Es fan línia directa de verres i se'ls posa semen de mascles de Landrace o Blanc belga...

La selecció són línies diferents, ja que per cada tipus de tall que volen treballar necessiten un tipus de bestiar. Per exemple, ara el Duroc es fa molt ja que té poca aigua. Surt un penril bo, no cal anar a buscar ibèrics. ✿

Curiositats

És una feina per la que s'ha de tenir voluntat. S'ha de fer el que convingui. A vegades, si la verrea, quan va de part, es fa un esqueix, s'ha de cosir, si no li surt la matriu per darrere.

Es treballa per pes. Si jo cobreixo 50 verres, un lot. Aquestes quan pareixen ho fan més o menys el mateix dia i cal classificar els garrins per pes. És a dir: no pots posar garrins d'1 Kg amb garrins de tres quarts de quilo perquè els grossos claven cop de morro als petits i no els deixen menjar. En canvi, si tots tenen el mateix pes, tots són vividors i tots s'espavilen.

Les cues es tallen, perquè se les roseguen els uns als altres i si es fan una mica de sang, al pic que han tastat la sang, aquella pobra bèstia posa-la sola, perquè si no els demés la destrossaran... És un mal com un altre.

L'enganyapastors

Jordi Rodellar Fustero

Aquest ocell de nom tan enigmàtic i curiós visita les nostres contrades cada primavera i passa aquí l'estiu, com molts d'altres ocells que migren de ben lluny, per criar ben a prop de nosaltres. Els enganyapastors ens passen pràcticament desapercebuts pels seus costums nocturns i el seu plomatge críptic, digne del millor camuflatge.

Estic parlant d'un ocell que no és pas un rapinyaire nocturn com el gamarús, l'ocell nocturn del qual us vaig escriure en l'anterior article d'Ocells de l'Entorn de Copons aquí a Camí Ral. Es tracta d'un ocell que té hàbits crepusculars i nocturns. De fet, vaig saber de la seva presència a la Serra de Cal Queta aquest proppassat mes de maig, quan un capvespre, quan el sol ja era post, de tornada caminant cap a la vila de Copons, vaig poder veure volar un ocell sobre meu fent cercles i emetent un breu so força curiós. Havia sentit a parlar dels enganyapastors i del seu cosí germà, el siboc, pels seus curiosos hàbits nocturns i singular morfologia, tot i no ser rapinyaires com la resta d'ocells de la nit que tenim aquí al nostre país: mussols, ducs, gamarussos, xots i òlibes.

L'enganyapastors europeu és una mica més gran que una merla, amb una longitud compresa entre 24 i 28 cm i una envergadura alar de 52 a 59 cm, amb ales llargues i estretes. El seu pes pot ser molt variable i pot anar de 50 grams fins al doble. Té una forma allargassada i un plomatge molt críptic de colors gris i marró. El cap se li veu gros quan és a terra, com aplanat, amb uns grans ulls negres. El bec és petit, però amaga una gran boca que utilitza com si fos un caçapapallones per atrapar insectes voladors, entre ells les papallones nocturnes. També té com una mena de "bigotis de gat" que l'ajuden a detectar les seves preses. Al siboc se'l diferencia de l'enganyapastors perquè presenta un collaret daurat rogenc, i en general té un plomatge de tonalitats marrons i brunenques i no tant grisenques com passa amb l'enganyapastors.

Durant el dia passa les hores posat a terra, sovint davant d'uns matolls o al costat de branques caigudes, podent així mimetitzar-se amb el seu entorn gràcies al seu plomatge críptic, cosa que el fa molt difícil de descobrir pels seus depredadors, que en són forces. Durant les hores crepusculars, tant al capvespre com a l'alba, és quan s'activa per començar a caçar insectes, ajudant-se de la llum de la lluna, ja que té una molt bona visió amb poca llum. De fet, la seva activitat està molt condicionada pel cicle lunar, i presenta un màxim amb la lluna plena, que l'ajuda molt a allargar les hores de caça i en la seva reproducció. I és també després de reproduir-se quan en una nit de lluna plena comença la seva migració, de tornada als seus quaters d'hivernada a l'Àfrica central i del sud.

Aquest curiós nom d'enganyapastors prové del seu costum de seguir els ramats d'ovelles i cabres, ja que aquests fan alçar el vol de molts insectes que els enganyapastors aprofiten per caçar. La proximitat als ramats va fomentar la falsa creença que amb la seva gran boca xuclava la llet de les mamelles d'ovelles i cabres. El seu nom científic en llatí, *Caprimulgus europaeus*, està relacionat amb aquesta llegenda popular, sent una combinació de *capra* que significa cabra i *mulgeo* que vol dir munyir. En castellà se l'anomena *chotacabras*, amb un significat similar al del nom científic, pel fet que *chotar* significa mamar.

NAIKE ABAD

És un ocell abundant sobretot a la Catalunya central, al qual li agraden les zones agro-forestals i boscs amb clarianes, i el terme de Copons compleix aquestes característiques de paisatge que tant li agraden. Les parelles reproductores d'enganyapastors estan ben repartides pel territori, des de les muntanyes baixes o mitjanes fins als 1300 m d'altitud, tot i ser absent a zones desforestades com la Plana de Lleida o el Delta d'Ebre.

És un ocell migrador i estival que es pot començar a detectar des de finals de març amb un màxim a mitjans de maig. És fàcil detectar-lo pel seu cant crepuscular, un "rrrrrrrrRRRRRRRRrrrrrrrr" sostingut, monòton, d'intensitat variable, que fins i tot pot recordar-nos al cant d'un insecte. Quan vaig detectar aquesta singular espècie a mitjans del mes de maig em vaig posar de nou en contacte amb en Naïke Abad, ornitòleg col·laborador del ICO (Institut Català d'Ornitologia), i li vaig preguntar si anellava aquesta espècie. Em va dir que sí, i tot seguit li vaig enviar les coordenades on els vaig veure a la Serra de Cal Queta. El resultat va ser ràpid i molt positiu. Va poder capturar dos mascles d'enganyapastors, com podeu veure a les fotografies d'aquest article, dels que va prendre dades biomètriques, mides i pes, i els va anellar per si mai tornaven a ser capturats per altres ornitòlegs i poder així obtenir dades com la longevitat i els seus moviments migratoris. L'enganyapastors més vell que s'ha tornat a capturar va ser a les Illes Britàniques i tenia un mínim de dotze anys de vida d'ençà que se'l va anellar.

Aquí al nostre país tornen cada primavera-estiu a reproduir-se. Els mascles efectuen un festeig força espectacular: al capvespre canten

Captura d'enganyapastors pel seu anellament a la Serra de Cal Queta de Copons

insistentment i quan se'ls acostava una femella la perseguïen amb la cua estesa i aixecada, mostrant també les seves marques blanques de les ales i la cua, que només es presenten en els mascles i que són força visibles amb poca il·luminació, a banda d'emetre un so fluctuant i provocant com uns cops secs i sincronitzats amb el batec de les seves ales. El niu que fan és tan sols una simple depressió a terra, on els dos ous que pon la femella són covats de 17 a 19 dies. Si se'ls destorba durant la incubació, poden arribar a canviar els ous de lloc. Al cap d'uns disset dies els polls ja poden volar. Una de les causes de mortalitat més importants és el seu costum de posar-se al mig de carreteres i pistes forestals. Tot i això, continua sent molt abundant a certes zones del nostre país i el seu estat de conservació és considerat una preocupació menor, tot i que a nivell europeu la població ha passat a catalogar-se de reduïda.

A més a més, de les espècies d'ocells migradors que ens visiten cada estiu i que s'alimenten d'insectes voladors com són les orenetes, els falciots i els ballestes, podem ara afegir a aquesta llista l'enganyapastors, aquest enigmàtic ocell que compleix, juntament amb els ratpenats, la tasca de mantenir a ratlla aquests insectes caçant-los durant la nit. Cal dir que sense la presència de totes aquestes espècies d'animals tindríem veritables problemes amb els insectes voladors, a banda que l'equilibri del medi natural en resultaria molt afectat, augmentant molt les plagues i la disseminació d'erugues de les papallones nocturnes, entre elles la de la processonària del pi.

L'entorn de Copons, amb el seu mosaic de camps agrícoles i boscs, és ideal perquè cada primavera ens arribi i passi amb nosaltres l'estiu l'enganyapastors, i no ho fa pas per enganyar als pocs pastors que puguin quedar en actiu i prendre'ls la llet de les seves cabres i ovelles, sinó per ajudar a mantenir el fràgil equilibri del nostre ecosistema. Esperem que aquest paisatge que tant li agrada el puguem conservar així durant molts anys, per poder gaudir-lo l'enganyapastors i nosaltres mateixos. 🌸

Bibliografia:

—Guia de camp dels ocells a Catalunya – Carlos Alvarez-Cros i Fran Trbalon – OMEGA – 2017
—Ocells de Catalunya, País Valencià i Balears – Joan Estrada, Francesc Jutglar i Toni Llobet – Lynx – 2010

Invents corrents

MICROONES

Montserrat Serra Piñón

Els invents són troballes que resolen determinats problemes o necessitats. Poden ser buscats o bé trobats per casualitat. Anem a redescobrir l'origen d'algun d'aquests invents, molts dels quals ens han facilitat la vida. Avui parlarem del MICROONES.

Aquest petit gran electrodomèstic que gairebé tothom té a casa va ser inventat per Percy Spencer l'any 1945 de forma "accidental". En Percy Spencer (Maine, 9 de juliol de 1894 – Newton, 8 de setembre de 1970) era un enginyer que estava investigant com millorar el funcionament del radar per a una empresa tecnològica.

Un dia, quan es trobava treballant rodejat de magnetons que transformen l'energia elèctrica en microones, s'adonà que la barra de xocolata que portava a la butxaca es va escalfar i posteriorment desfer a l'apropar-se al magnetó. Per saber-ne més, va experimentar amb diferents aliments, exposant-los a microones magnètiques de baixa intensitat. Aquesta exposició escalfava aquests aliments. Vet-ho aquí!!

El senyor Spencer va fabricar el primer microones uns mesos després i el 1947 es va posar a la venda. A partir del 1967 la venda d'aquest electrodomèstic va ser massiva. Es va fer ric el senyor Spencer? Només per la patent del seu invent als Estats Units va rebre 2.495.429 milions de dòlars d'aquella època...

Un apunt important que aporto per pròpia experiència: no escalfeu mai un ou dur al microones ja que explota. Ignorància culinària o científica.

*Aquest article no té cap intenció de difusió científica, per la qual cosa demano disculpes si hi ha algun error. 🌸

El senyor Spencer amb el seu invent

L'Umhe a l'esvoranc filós

Ricard Closa Martínez

L'Umhe endreçava els cabdells de llana que havien quedat escampats pel damunt dels telers després de la darrera classe. El sacseig dels batans i la remor de les veus de les alumnes s'havia aturat i ara el silenci li xiulava a les orelles. Ja era fosc, estava a punt de tancar quan va sonar la campaneta. En girar-se, la va veure. Era una dona menuda que duia un barret d'ala caiguda de feltre verd molsa, un abric llarg vermell rosella, esllenegat, amb el coll i les solapes ratades i alçades per abrigar-se i calçava botes de pell girada, la canya de les quals es perdia sota l'abric. Darrere l'espatlla mig amagava un cistell. El poc espai que quedava entre el barret i l'abric, deixava veure ben just una cara esmerlida de pell blanca i rebregada, on destacaven uns ulls blau cel vius com els d'una guilla.

–Bona nit –digué l'Umhe acostant-se a la velleta– Què volia? Ja tenim tancat.

–Estàs de sort, nena, que encara t'hi hagi trobat –contestà mentre mostrava el cistell de palla trenada amb una dotzena o més de troques de llana a dins–. Em dic Jölin, senyora Jölin, i et porto la llana de la teva vida. No en trobaràs enlloc cap d'igual, és única i te la deixaré regalada de preu.

–Moltes gràcies, però no en necessitem ara mateix, en tenim prou per una bona temporada, no fa gaire que vam rebre la darrera comanda– s'excusà l'Umhe, convençuda, però mirant les troques amb tant interès que no se'n va poder estar de tocar-les; era una debilitat que tenia, no podia evitar tocar tota mena de matèria tèxtil que se li posés al davant i aquella la cridava d'una manera especial.

L'Umhe no recordava des de quan tenia aquella debilitat, aquella fixació per tota mena de fibres; llanes, cotons, lli o jute, raions o sedes, totes, totes l'atreien d'una manera que no podia resistir. De ben petita, sota la màquina de cosir, ja tramava els trossets de fil que li queien a sa mare, modista, que l'havia adoptada amb pocs mesos de vida i que havia quedat enamorada d'aquells cabells embullats com una mata d'herbam. I la deixava fer. Fins i tot quan l'Umhe s'embastava la pell més gruixuda dels polzes amb fil de cosir, fent dibuixets de flors i fulles. Filar, teixir, enteranyinar... era la seva vida.

–Quin tacte tan agradable, oi nena?– Digué la Jölin.

L'Umhe es quedà atrapada per uns instants acaritant aquell fil, el premia amb suavitat, l'olorava, en comprovava la resistència. No s'assemblava a cap fibra que hagués vist abans, era suau com la llana d'angora, i càlida, però tenia la fermesa i la resistència del lli o el cànem. I era tan dolça i amable al tacte...

–Va dona, si te les quedes totes te les deixaré més bé de preu. Ja veuràs com es deixa teixir, ni te n'adonaràs, els telers aniran sols i no hi haurà bufandes que abriguin més.

L'Umhe se les va quedar totes.

L'endemà, va arribar al taller més d'hora de l'habitual i només entrar va anar directa a les llanes, se les va acostar a la cara i les ensumà. Desprenien una olor agresta, una barreja de molses i bolets, d'escorces, de terra negra de bosc, una olor penetrant que l'estremia. Va sentir la necessitat de teixir-les. Va preparar un teler i de seguida va tenir a punt un ordit de colors boscans que anaven del to de la canyella al de l'ambre, del granat al corall i que deixaven un rastre de reflexos cada vegada que un aire els sacsejava. Va preparar unes llançadores amb més colors: malves, panotxes, coures, i tots els verds des del negral fins a l'arbequina. Va començar a tramar i el balandreig cadenciós de batans i llançadora la sumia en un encís meravellós mentre anava deixant una teranyina de fils que a poc a poc es convertí en un xal, un mantellet preciós. L'Umhe el tragué del teler, en va tallar els serrells, en polí les vores i un cop llest el va exposar a l'aparador.

I tal com avançava el dia i la llum anava canviant, la gradació de colors de la tela també canviava. Com la dansa que els camps de blat a l'estiu ofereix a mercè del vent, esquitxats de roselles i boixacs, galdirons i llevagats que els converteixen en un llenç d'autor desconegut i una vivor meravellosa. Com l'instant màgic, quan surt el sol i esclata damunt del mar. A cada hora que passava, l'Umhe no es podia estar de mirar-la una estona, embadocada veient aquell ball captivador.

Al vespre, així que l'Umhe tancà la porta del taller i s'allunyà carrer avall sota la vaporosa llum dels fanals, dins l'aparador es produí el miracle. De sobte la tela cobrà vida, els fils més propers al terra s'allargassaven, creixien i arrelaven entre les fustes de la tarima. Al mateix temps les fibres més acolorides s'enfilaven per les parets i les columnes del local igual com ho faria una hedra, clavant filaments per les escletxes i florint poncelles de colors impossibles aquí i allà. A mitjanit el taller havia estat envaït per una forest impenetrable que s'havia apoderat de tot l'espai; entre els telers i pels posts amb les eines, per sota i darrere els armaris, desplaçant-los i deixant-los entreoberts, abocant troques i agulles de fer mitja entre la verdor sense control.

Tot just clarejava quan l'Umhe va arribar al taller. Amb els ulls i la boca esbatanats, incapaç de processar l'espectacle que estava contemplant es va arraulir davant la porta ben esberlada. S'hi va passar força estona veient com s'esgallaven els marcs de fusta per deixar sortir brins que s'enfilaven i florien. Ensumant aquella olor silvestre, de bosc profund, que no havia sentit mai però que li semblava conèixer de tota la vida, l'Umhe es va fixar en un petit esvoranc al costat de l'aparador, una gatera feta de madeixes de fil que s'endinsava en la verdor. A quatre grapes, hi entrà.

El forat avançava metres i metres enllà, més dels que devia tenir el local, i l'Umhe el seguia amoixada per la suavitat d'aquell manyoc fibrós i tornassolat que reflectia tots els tons possibles. L'altre cap de la foranca donava a un bosc antic, d'arbres immensos i recargolats, envaït per una olor humida de líquens, soques velles i pedres folrades de llapó. Un corriol el travessava, a banda i banda les hores constrenyien les pinastres més velles, de tant en tant alguna franquejava el corriol, abatuda, a mig camí de repodrir-se, alimentant brots nous i bolets de soca. En una clariana, il·luminada per la fosforescència de flors i fulles, hi havia la senyora Jölin, asseguda damunt d'unes molses, caragolant una troca de llana que naixia del sotabosc mateix, a la vora d'ella. L'Umhe s'hi acostà.

–Hola Umhe, –digué la senyora Jölin amb un somriure murri i aquells ulls inquietos. –sabia que vindries, que no te'n podries estar.

L'Umhe, encantada, balbotejà paraules sense sentit, resseguí amb la mirada aquell lloc fantàstic i tremolosa se li assegué al costat.

–Què és aquest prodigi? preguntà per fi.

La senyora Jölin nuà la troca que havia anat canviant de color mentre l'enrotllava i la deixà dins el cistell. Llavors es mirà l'Umhe i li digué.

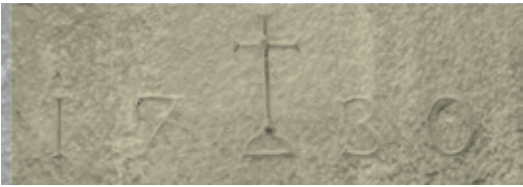
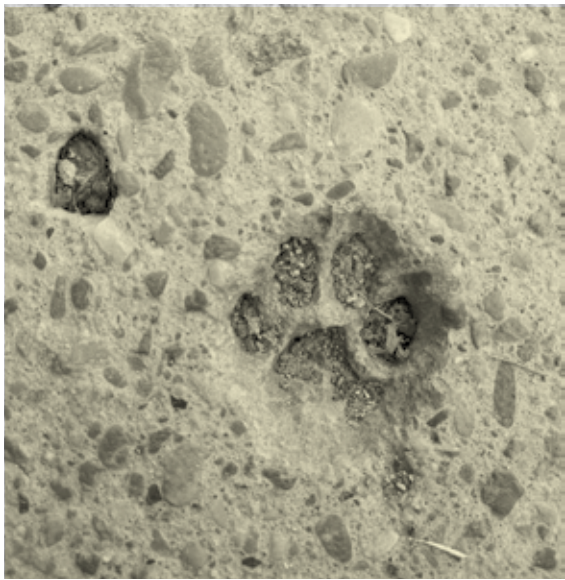
–Tu vens d'aquí. Ets d'aquí. De tant en tant, per alguna causa ancestral que ningú coneix, apareix sota unes falgueres un nadó de pell bruna i cabells embullats i que algú es cuida de fer arribar al món on vius. Per cap raó concreta, sense voluntat de vindicar res, només amb l'esperança que, com tu, s'apassioni per tota aquesta bellesa, aquest miracle de la natura que són les flors i fulles, molses i fongs, arbres i matolls, i en faci teles que agombolin a les persones, que les abracin i les abriguin i les facin una mica més felices.

L'Umhe obre cada matí la botiga-taller amb una rialla a la cara. Sempre duu alguna floreta enredada als cabells embullats i ensenya a teixir amb la mateixa passió de sempre, o potser una mica més. Sovint té idees noves que li bullen dins el cap i frisa per transmetre, generosa i aplicada. De tant en tant, recupera cabdells de fils i llanes d'entre la tarima i les escletxes i els afegeix a les troques que tramaran les alumnes. I teixeixen bufandes meravelloses, xals preciosos i mantellines que abriguen i fulguren a la foscor, embellint la nit i fent que la gent sigui una mica més feliç. 🌸

Per a l'Olga Hernández, creativa i somiadora, que sap mirar més enllà per descobrir les petites meravelles que el món ens mostra. (<https://textilteranyina.com/taller>)

Busca racons

A Copons hi ha racons i detalls curiosos. Fent una passejada pel poble, els horts i la Roquera trobareu aquests i molts més.

Transports

Alguns horaris es poden veure afectats temporalment per la situació de la COVID-19.

ALSA
Telèfon: 902 42 22 42
Web: www.alsa.es

Calaf - Igualada			
Calaf	Copons	Igualada	Barcelona
08:14 h	08:27 h	08:38 h	09:45 h
18:20 h	w18:36 h	18:54 h	20:00 h
Igualada - Calaf			
Barcelona	Igualada	Copons	Calaf
07:30 h	08:27 h	08:48 h	09:01 h
15:00 h	15:57 h	16:18 h	16:31 h

Hispano Igualadina - Monbus
Telèfon: 902 29 29 00
Web: www.igualadina.com

De dilluns a divendres					
Calaf - Igualada					
Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.		
06:40 h	07:00 h	07:23 h	07:30 h		
13:45 h	14:00 h	14:13 h	14:30 h		
16:00 h	16:15 h		16:35 h		
Igualada - Calaf					
Igualada E.	Igualada H.	Copons	Calaf		
11:15 h		11:32 h	11:42 h		
15:15 h		15:32 h	15:42 h		
18:00 h		18:17 h	18:27 h		
Dissabtes					
Calaf - Igualada					
Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.		
8:00 h	8:15 h	8:33 h	8:35 h		
15:15 h	15:27 h	15:38 h	15:40 h		
Igualada - Calaf					
Igualada C.	Igualada E.	Av. Barcelona	Igualada H	Copons	Calaf
12:00 h	12:10 h	12:12 h	12:14 h	12:27 h	12:37 h
	18:45 h			19:15 h	19:30 h

Taxis
Parades a Igualada: Passeig Verdaguer, s/n
Servei Taxi 24 hores: Carles Queraltó, Tel. 670 296 675

Horari d'atenció presencial
dilluns, dimecres i divendres
de 9 h a 13 h.
Dimarts i dijous atenció telefònica

www.copons.cat

Menú migdia
Servei de menú diari

L'Ajuntament de Copons inicia el servei de menú migdia per a qualsevol persona resident al poble. Aquest servei està pensat, principalment, per a les persones amb la seva autonomia limitada, encara que tothom pot fer-ne ús.
Per més informació dirigir-se a l'ajuntament.

Telèfons d'interès

Ajuntament de Copons	93 809 00 00
info@copons.cat	
Consultori Mèdic	93 809 01 50
Assistentia Social	93 809 08 80
Àrea Sanitària Rural	93 805 38 18
Associació Defensa Forestal	93 809 00 00
Bombers (emergències)	112
Ambulàncies i Emergències Mèdiques	112
Mossos d'Esquadra (emergències trànsit)	112
Mossos d'Esquadra (Igualada)	93 875 98 40
Protecció Civil Igualada	93 803 12 34
Repsol Butano	93 803 15 17
Avaries gas	900 55 50 00
Fecsa	902 702 115
Aigües de Rigat	93 803 14 83
Telefònica Avaries	1002
Antena col·lectiva	93 805 30 94
Correus	93 869 85 94
Oficina Consorci Turisme Alta Anoia	93 868 03 66
Escola	93 809 01 42
Bàscula pública	647 36 42 76
Bibliobús Montserrat	616 98 83 52
b.Montserrat@diba.es	

Col·labora amb Camí Ral: Fotografies, opinió, retalls d'història, actualitat, esports...

Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'estiu:
20 de juny.

Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'hivern:
30 de novembre.

Ens ho pots enviar per correu electrònic:
camiral@copons.cat

- Codi editorial**
1. Camí Ral és una revista que edita l'Ajuntament de Copons i la posa al servei de les entitats i ciutadania.
 2. Camí Ral és un canal transmissor de l'actualitat del municipi, però també una eina de recuperació de la memòria oral i la història del municipi.
 3. Els continguts de l'edició els decideix el Consell Editorial.
 4. Les seccions, les mides i característiques dels articles formen part de les competències del Consell Editorial.
 5. La revista compta amb un nodrit equip de col·laboradors coordinat pel Consell Editorial. Els articles i imatges s'elaboren i s'aporten de forma altruista.
 6. El contingut de les notícies d'actualitat l'assumeix el Consell Editorial i el propi Ajuntament, en condició d'editor. Pel que fa a entrevistes, reportatges, articles d'opinió o altres notícies, la responsabilitat, en primera instància, serà sempre de la persona que ho signi.
 7. Qualsevol lector que detecti algun error en la publicació podrà exercir el dret a rèplica, aplicant un criteri de proporcionalitat d'acord amb la llei.
 8. El contingut dels articles sempre haurà de ser respectuós amb les persones, les entitats i les institucions. En cas contrari, no es publicarà.

CEDIDA PER M. ROSA VALLS

CEDIDA PER M. GRACIA CARRERAS

CEDIDA PER M. GRACIA CARRERAS

Roseta i Ramon. Any 1995

RAMON PALLARÉS. CEDIDA PER ARXIU MEMORIAL

CEDIDA PER M. ROSA VALLS

Gegant Lleig i Roseta.